MMER 34 DONDERDAG 25 AUGUSTUS 1927 27STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Ind. Vertegenwoordiger in N.-I.: Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

Bede om Hulp.

Ontvangen voor de Witte Kruis-kolonie te Salatiga:

Giro	*f* 90.—
Afdracht kas	„ 45.—
Totaal	*f* 135.—

Ontvangen voor Vrouw Catoir:

Giro	*f* 45.50
Afdracht kas	„ 15.—
Totaal	*f* 60.50

Deze bedragen van *f* 135.— en *f* 60.50 zullen spoedigs een bestemming gegeven worden.

De Secr.-Penningm.

Aan onze Leden.
(Waarom lid van „Oost en West"?)

—o—

In de organisatie van eene Vereeniging als „Oost en West" is uiteraard een zekere ongelijkheid van rechten aan het lidmaatschap verbonden ingevolgd. Ze vloeit voort uit de centrale organisatie in Nederland, waar de zetel van het Hoofdbestuur en een 14-tal afdeelingen op verschillende plaatsen des lands gevestigd zijn, terwijl de Vereeniging een veel grooter gebied, immers ook Oost- en West-Indië bestrijkt.

Van lezingen, van filmvertooningen e.d., uitgaande van de Vereeniging, blijven onze leden in Oost- en West-Indië tot nog toe verstoken.

In tegenstelling met de Nederlandsche leden ontvangen zij voor hun lidmaatschap alleen het „Koloniaal Weekblad". En al moge nu de wekelijksche ontvangst van het Orgaan in ruil voor de geringe minimumcontributie van *f* 5.— 's jaars geacht worden te zijn een ruime vergoeding, de ongelijkheid is daarmede niet opgeheven. Herhaaldelijk hebben hieromtrent besprekingen plaats gehad in het Bestuur, dat op dit punt zijn aandacht gevestigd blijft houden.

Intusschen dient toch echter te worden opgemerkt dat onze Indische leden, van wie een bepaald aantal periodiek in Europa komt, in ons Informatie-Bureau een waardevolle instelling vindt, ter voorlichting en raadpleging op elk gebied, studie voor kinderen, huisvesting, enz., enz.

Wat kunnen wij nog meer doen voor onze leden in Oost- en West-Indië?

Deze vraag legt het Bestuur thans aan de leden der Vereeniging voor in de hoop, dat deze zich daarover ook eens zouden willen beraden. Want, zoodra de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, is hierin gezamenlijk overleg met de leden gewenscht.

Intusschen, de ongelijkheid waarover zooeven, — men zal het toegeven — van weinig beteekenis, vergelijkt men haar met die van het lidmaatschap zelf.

Die beteekenis kan op verschillende wijzen geschetst worden en dit is dan ook meermalen in dit blad gedaan. Maar, het is juist naar aanleiding van het voorafgaande, dat dezelve ditmaal zal worden belicht naar de zijde van ons Nederlandsch Staatsburgerschap.

Het doel — en daarin het beginsel begrepen — van de Vereeniging O. en W., wordt in de eerste drie alinea's van haar propagandablad aldus aangegeven:

„Zij beoogt het onderhouden en versterken van den band tusschen de Europeesche en Overzeesche deelen van het Rijk der Nederlanden, door het bevorderen van hunne zedelijke en stoffelijke, gemeenschappelijke zoowel als bijzondere belangen.

Zij neemt derhalve stelling tegen de verderfelijke invloeden die, zoowel in Oost-Indië als hier te lande aansturen op een verbreking van het Rijksverband.

Voor zooveel dit binnen haar werkingsfeer ligt, werpt zij daartegen een dam op door de bevordering van al datgene op zedelijk en stoffelijk gebied wat de Overzeesche deelen met het Europeesche onderling verbindt."

Toetst men nu deze regelen aan wat geschreven staat in Art. 181, eerste alinea, der Grondwet, t.w.:

„Alle Nederlanders, daartoe in staat, zijn verplicht mede te werken *tot handhaving der onafhankelijkheid van het Rijk* en tot verdediging van zijn grondgebied",

dan komt het duidelijk uit, nadruk leggende op de gecursiveerde woorden, dat onze Vereeniging op hare wijze en dus ieder lid afzonderlijk op zijne wijze, den bij de Grondwet voorgeschreven plicht tot handhaving der onafhankelijkheid vervult, door het onderhouden en versterken van den band tusschen de verschillende deelen des Rijks.

Hiermede is uit een oogpunt van constitutioneel recht de beteekenis van het lidmaatschap der Vereeniging „Oost en West" aangeduid.

Mogen onze leden — allereerst onze Indische leden — voorshands hierin voldoening vinden, en, aanleiding tevens om, een ieder in zijn kring, *anderen tot het lidmaatschap op te wekken*. In tijden als deze doen zij daaraan een goed werk. Daarvan zal men wel overtuigd zijn.

Voor de ingezetenen van Oost- en West-Indië die nog buiten onze Vereeniging staan, zouden wij dit nog willen aanroeren:

Waarom lid van „Oost en West"?

Het is bekend, dat Nederlandsch-Indië thans een evolutie doormaakt, zooals nimmer in de historie is waargenomen, en het laat zich aanzien, dat deze evolutie zich zal blijven ontwikkelen, totdat zij geheel evenwijdig zal loopen met de Westersche toestanden.

Waar de evolutie met groote sprongen plaats heeft, is het te begrijpen, dat zulks niet overal vreedzaam is gegaan. De kwade elementen, onder invloed van buitenlandsche inmenging van destructieven aard, hebben niet nagelaten, hier en daar macht uit te oefenen op de inheemsche bevolking en de communistische onlusten zijn daar het gevolg

van geweest, met het parool, het verbreken van den band tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië.

Welnu, de Vereeniging „Oost en West" beoogt het onderhouden en versterken van dien band.

Het ligt derhalve aan U, waar ook Uwe belangen en Uwe veiligheid hiermede gemoeid zijn, de taak van de Ver. „Oost en West" te helpen verlichten, zoowel moreel als financieel. Een contributie van *f* 5.— per jaar kan voor U zeer zeker geen bezwaar zijn.

De ver. „Oost en West", zal het ten zeerste op prijs stellen, indien U haar op het een en ander attent maakt, dat zou kunnen dienen tot het bereiken van het door haar nagestreefde doel.

Welaan dan, bedenkt U niet langer en wordt lid van „Oost en West" en geeft U op bij onzen Hoofdvertegenwoordiger te Tandjong-Balei (S.O.K.).

„Tua res agitur". Het gaat hier ook om Uw eigen zaak.

De Indische Tentoonstelling te Arnhem

11 Juni—28 Juli 1928 [1]).

—o—

De voorbereiding van de Indische tentoonstelling waaraan sedert het voorjaar met kracht wordt gewerkt, maakt goede vorderingen. Er is door den voorzitter van de afdeeling Arnhem van „Oost en West" een enorme hoeveelheid werk verzet, zooals blijken kan uit de mededeelingen welke wij hieronder laten volgen. Men zal er uit zien dat geleidelijk het grootsche complex plannen wordt vastgelegd, tevens hoe stelselmatig de belangstelling in Nederland en over de grenzen op de Indische tentoonstelling te Arnhem wordt geconcentreerd.

Een rustige opzet der tentoonstellingplannen mogelijk.

Op 23 Maart werd besloten om de plannen door te zetten, ofschoon het garantiefonds nog niet was volteekend. Het is sindsdien met buitengewoon veel moeite volteekend en daaruit blijkt wel dat het bestuur van „Oost en West", toen het in December j.l. de plannen liet vallen, goed gezien heeft. Men heeft thans een belangrijken factor in zijn voordeel: de ruimschoots beschikbare tijd maakt goed wat andere omstandigheden bedierven. Er is nu een rustige opzet van de tentoonstellingsplannen mogelijk. En dit is zeer noodig omdat de relaties van „O. en W." voor een groot deel met Ned.-Indië loopen. Vast staat dat de medewerking van dien aard is, dat al komen bij de vele teleurstellingen nog meerdere, de tentoonstelling uiterst belangwekkend zal worden.

Wij kunnen omtrent hetgeen in den zomer van 1928 op Zypendaal te wachten is, het volgende mededeelen.

Het Koloniaal Instituut.

Het Koloniaal Instituut heeft het niet gelaten bij de verklaring dat het naar zijn beste krachten de tentoonstellingsplannen zou steunen; spoedig na die toezegging reeds zijn eenige Heeren naar Arnhem gekomen om Zypendaal eens op te nemen. Dit is met critisch oog geschied en na het bezoek ging men zeer voldaan heen, overtuigd, dat ook in het kasteel uitnemende tentoonstellingszalen te maken zijn. De schematische indeeling is als volgt gedacht. De eerste étage wordt bestemd voor de afdeelingen Handelsmuseum waaronder ressorteert het Bureau Inlichtingendienst en Tropische Hygiëne. Gelijkvloers komt de afd. Volkenkunde. Bovendien zal in het kasteel het administratiekantoor van het bestuur worden gevestigd. Er wordt voor geijverd om buiten eigen rayon suppleties te verkrijgen door belangrijke toevoegingen van particulieren en ondernemingen.

Ondernemersraad.

De Ondernemersraad van Ned. Indië heeft dadelijk moreelen steun beloofd en een opwekking gezonden naar de groepen, onderafdeelingen van den Raad, hetgeen van groote beteekenis is gebleken toen „Oost en West" zich met de groepen in contact ging stellen.

Belangwekkende inzendingen.

Zeer belangwekkende inzendingen zijn door groote lichamen toegezegd, terwijl over meerdere speciale inzendingen nog besprekingen worden gevoerd.

De Theeplanters.

De Vereenigde Theeplanters hebben in principe besloten, als reclame voor het Ned.-Indisch product, dagelijks op de tentoonstelling, gedurende eenige uren aan de bezoekers gratis thee te schenken. „Oost en West" heeft besloten daartoe de beschikking aan te bieden over het zoo schitterend bij den grooten vijver gelegen tuinhuis van Zypendaal, waarbij eenige terrassen zullen worden aangelegd.

Particuliere inzendingen.

Vele particulieren in Nederland deden toezeggingen om schitterende collecties goud, zilver, koper, weefsels, enz. voor de tentoonstelling beschikbaar te zullen stellen. Prof. van Eerde en prof. ... namen de schifting en catalogiseering van deze inzendingen op zich. In het bijzonder kan hier worden vermeld de collectie van den bekenden Indischen kunstkenner Moojen te Amsterdam en van den oud-resident Moolenburgh.

Eenige afdeelingen van „Oost en West", o.a. Apeldoorn en Nijmegen hebben toegezegd op eigen initiatief collecties Indische curiositeiten bijeen te zullen brengen en op de tentoonstellingen te exposeeren.

Diorama's van Deli.

Het Oostkust van Sumatra-Instituut, een krachtige organisatie van Delianen en oud-Delianen, besloot enkele weken geleden om een bedrag van f... uit te trekken voor den bouw van een tentoonstellingspaviljoen. Tevens werd een commissie gevormd voor het bijbrengen van een grooter bedrag, dat zal moeten strekken voor de vervaardiging van een achttal diorama's van Deli door den kunstschilder Eland.

Batak- en Koeliehuis.

Ook in Indië zelf heeft „Oost en West" de hand aan den ploeg geslagen en bij dit werk blijkt hoe gelukkig het is, dat over veel tijd van voorbereiding valt te beschikken. In Indië loopt de zaak. De planters op de Oostkust van Sumatra vormden een commissie, die zich tot taak heeft gesteld, om een Batakhuis en een Koeliehuis op werkelijke grootte naar de tentoonstelling te zenden. De Commissie is reeds aan het werk, zooals het bestuur der tentoonstelling bleek uit een toegezonden circulaire welke op Sumatra's Oostkust wordt verspreid.

Tropen-hygiëne.

Een groote inzending op het gebied van tropische hygiëne, welke op de thans afgeloopen jaarbeurs te Bandoeng werd geëxposeerd, zal op de tentoonstelling te Arnhem worden ingezonden. Een van het Jaarbeursbestuur te Bandoeng door „Oost en West" te Arnhem ontvangen telegram wijst er op, dat men voor de Indische tentoonstelling groote belangstelling koestert.

Javaansche zilversmid.

Het Hoofdbestuur der Vereen. „Oost en West" heeft zich in verbinding gesteld met den heer ...per, resident van Djokja en dezen uitgenoodigd te willen adviseeren op welke wijze te verwezenlijken zou zijn het denkbeeld om een eerste klasse Javaanschen zilversmid naar Arnhem te doen komen, om op het tentoonstellingsterrein zijn zilversmidskunst te beoefenen.

Inlandsche drukkerij.

Voorts worden pogingen in het werk gesteld om op de tentoonstelling te krijgen een kleine inlandsche drukkerij. De Stoomvaart Mij. Nederland heeft ten aanzien van dit plan een uiterst welwillend standpunt ingenomen evenals de Rotterdamsche Lloyd, door de toezegging te geven dat de werkkrachten voor den halven prijs zullen worden vervoerd. Een definitief plan is er nog niet, wel kan worden meegedeeld, dat wanneer het denkbeeld tot uitvoering komt, eenige malen per dag bulletins met Indisch nieuws op het tentoonstellingsterrein aan de bezoekers zullen worden geboden.

De tentoonstelling draadloos met Batavia verbonden.

Dan heeft de voorzitter van de afd. Arnhem van „Oost en West" een onderhoud gehad met den heer Philips te Eindhoven, waarvan het resultaat is geweest, dat de heer Philips toezegde te zullen bevorderen dat de Indische tentoonstelling 1928 telefonisch-draadloos met Batavia wordt verbonden.

Schilderijen.

Eenige schilders van naam, o.a. Jan Poortenaar en Nieuwenkamp, werden in beginsel bereid gevonden om hun werken op de tentoonstelling te exposeeren. Omdat er geen gebouw beschikbaar is, zal het doorgaan van dit plan afhangen van de omstandigheid of het tentoonstellingsbestuur aan een ...

[1]) Eenigszins gewijzigd en aangevuld artikel uit de Arnhemsche Courant van 22 Juli jl.

...w kan worden geholpen; inderdaad bestaat er ...g vooruitzicht dat er instellingen zijn, die uit ...ameoogpunt het bestuur in deze zullen helpen. ...chiedt dit, dan zal de Indische tentoonstelling ... interessante schilderijen-expositie kunnen ver...en.

Belangelooze medewerking.

...iten bezwaar van de begrooting krijgt het ten...llingsbestuur van vele kanten medewerking. ...heeft de firma Stork aangeboden gratis blusch...delen beschikbaar te stellen; de Amsterdamsche ... De Vries Muller & Co. (illuminaties) vond ...Duitsche firma bereid om belangeloos motor en ...amo af te staan, noodig voor de stroomvoor...ning voor de terrein-illuminatie. De Ooster...sche meubelfabriek L. O. V. bood de meubilee...g der bestuurskamer aan; Gebrs. Gratama, ...nkweekers te Hoogeveen een beplanting van de ...mperken der tentoonstelling; de firma Damsté ...Arnhem deed eenzelfde aanbod. De N.V. Vroom ...Dreesmann helpt het bestuur met de levering ...vlaggedoek. Het is n.l. de bedoeling om op tal ...punten in de stad vlaggestokken te plaatsen, ...aan banieren worden bevestigd, versierd met ...sche emblemen, ontworpen door den tentoon...ngs-architect De Koo.

...aar het bestuur met een klein budget moet ...ken, is zijn streven er op gericht om veler mede...king in boven aangegeven zin te verkrijgen.

Tropische gewassen.

...e hoogleeraren te Wageningen, die zich met dit ...rdeel bezig houden, achten het mogelijk tro...he gewassen naar Nederland over te brengen. ...dit onderdeel der tentoonstelling aangaat, werd ...den heer Udo van Vloten op de Duno de be...king over kasruimte toegezegd voor het over...eren der gewassen.

... groote stoomvaartmaatschappijen hebben ...bereid verklaard tot gratis transport van die ...ssen. Bovendien werd van de firma Bodegom ...an Dijk toezegging ontvangen voor den bouw ...een groote kas op het tentoonstellingsterrein. ...wachten is thans op berichten of inderdaad de ...odigde planten naar Nederland kunnen worden ...cheept.

West-Indië.

...e West-Indische tentoonstellingsafdeeling zal ...el door een Surinaamsche commissie worden ...zet; reeds namen verschillende bekende Suri...sche figuren zitting in die commissie. Een van ...gaat binnenkort naar Suriname om de noodige ...regelen te treffen.

Het muziek-servituut op Zypendaal zal worden opgeheven.

...langrijk voor het welslagen der tentoonstelling ...e toezegging van Graaf v. d. Goltz, dat het be...de muziek-servituut, dat nog als een dreigend ...rd boven de tentoonstellingsplannen was blij...hangen, volledig zal worden opgeheven. Graaf ... Goltz heeft het tentoonstellingsbestuur door ...toezegging een belangrijken dienst bewezen.

Gamelan, dansers en danseressen, enz.

...ngs verschillende wegen en relaties heeft het ...uur de overkomst van inlanders verzekerd we...e krijgen. Vooreerst zal op de tentoonstelling ...ezig zijn een behoorlijk bezette gamelan, ver...Indische dansers en danseressen, terwijl de ...schijnlijkheid groot is, dat een jong Javaansch ...teekenaar van wajangpoppen, op de tentoon...g zal komen teekenen, terwijl de voortbreng...van zijn kunst te koop zullen zijn.

Voordrachten en films.

...t staat voorts, dat het plan om in het theater ...e tentoonstelling bekende personen populaire ...drachten te doen houden, tot uitvoering zal ...n. Het bestuur ontving vele aanbiedingen van ...; in overweging is het denkbeeld om een ter... op Zypendaal te bestemmen voor het vertoo... van openluchtfilms.

... bijzonderheid kan worden meegedeeld, dat ...omponist Berghout verzocht heeft voor de In...e tentoonstelling een feestmarsch te mogen ...poneeren. De heer Berghout componeerde en... jaren geleden een vredescantate.

Wat De Koo doet.

...chitect De Koo, de ontwerper van het complex ...onstellingsgebouwen, is een sterke kracht om ...tractieve factoren voor de tentoonstelling op ...etische wijze tot ontwikkeling te brengen. Hij ...t voortdurend naar nieuwe ideeën en, wat meer zegt, hij doet gelukkige vondsten. Een daarvan werd boven reeds aangestipt: het verlevendigen van het stadsaspect in den tentoonstellingstijd met aan hooge vlaggestokken aangebrachte banieren, gesierd met gestyleerde Indische gemeentewapens en emblemen.

Reclameplaten.

Het tentoonstellingsbestuur heeft zich zeer onlangs bezig gehouden met de reclameplaten, welke alom in den lande de aandacht zullen vestigen op hetgeen „Oost en West" in Arnhem op touw zette. Een voorlooper van de eigenlijke reclameplaat wordt in 5000 exemplaren over het geheele land verspreid en daarna in verschillende plaatsen van Duitschland in de grensgebieden. Op grond van gegevens van Nederlandsche consuls in Duitsche steden (speciaal uit Essen en Duisburg) kan worden verwacht, dat uit hun gebied velen naar Arnhem zullen komen om de Indische tentoonstelling te bezoeken. Daarbij werd door de Nederlandsche Kamers van Koophandel in Westfalen en Rijnland medewerking toegezegd. De voorplaat voor de tentoonstelling, bestemd om te worden geplaatst in kantoren van groote instellingen, wachtkamers van notarissen, doktoren enz., zal worden gevolgd door een tweede, de eigenlijke reclameplaat voor de Indische tentoonstelling, waarvoor nog uit verschillende ontwerpen een keuze moet worden gedaan.

Correspondenten.

Over het geheele land verspreid zijn 50 correspondenten werkzaam, die belangeloos propaganda voor de Indische tentoonstelling voeren.

Commissie voor bezoek door schoolkinderen.

Voor het bezoek van scholen aan de tentoonstelling is een commissie uit hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen werkzaam, die haar propaganda begon door in ingezonden stukken in vakbladen de aandacht van de onderwijzerswereld op de tentoonstelling te doen vallen. Merkwaardig is, dat daarop terstond is gereageerd, in het bijzonder in kleine plaatsen. De commissie bestaat uit Mej. Keller en de heeren Bitter, Wijdeveld, Uittenbogaart, Terpstra (allen te Arnhem) en Croes te Velp.

De G. T. M. en de tentoonstelling.

Een aardig reclameplan zal door de Geldersche Tramwegmaatschappij worden uitgevoerd. In het a.s. voorjaar zal een nieuwe autobus van de G.T.M., ingericht als reclame voor de Indische tentoonstelling, het geheele land doorkruisen en daarbij ook de Duitsche grensgebieden aandoen. Ter perse zijn 10.000 prentbriefkaarten, waarvan exemplaren ter beschikking zullen worden gesteld van ieder, die bereid is om ze aan familie en kennissen in Nederland te verzenden.

Congressen tijdens de tentoonstelling.

Het tentoonstellingsbestuur heeft zich gewend tot een groot aantal organisaties, om de aandacht te vestigen op Arnhem als plaats voor het beleggen der algemeene vergaderingen in de dagen van de Indische tentoonstelling. Reeds werd een groot aantal toezeggingen ontvangen. Zoo zullen in de tentoonstellingsmaanden te Arnhem congresseeren: R.-K. Middenstandsbond De Hanze, Ned. Coöp. Vrouwenbond, Vereeniging v. Volkenbond en Vrede, Vereeniging Oost en West, Ned. Ver. v. Staatsburgeressen, Broederschap van commissarissen van politie in Nederland, Oostkust van Sumatra-Instituut, Vereeniging van ambtenaren B.B. in Ned.-Indië, Vereeniging v. Schooltuinen. Bovendien is nog door een kleine twintig vereenigingen overweging van het denkbeeld om tijdens de Indische tentoonstelling hier te vergaderen, toegezegd.

Sight seeing cars naar Arnhem.

Bij het internationaal verkeersbureau te Amsterdam bestaat het voornemen om met het oog op de Indische tentoonstelling sight seeing cars naar Arnhem te doen rijden; men kan dan 's morgens uit Amsterdam naar Arnhem gaan, de tentoonstelling bezoeken en 's avonds weder per sight seeing car vertrekken. Het is een denkbeeld, dat in andere steden zeker navolging zal vinden.

De stands.

Wat de stands op de tentoonstelling aangaat, ontving het bestuur van vele zijden aanvragen hoe het daarmede stond. Meegedeeld kan worden, dat, terwijl het bestuur een lijst heeft van 600 firma's en ondernemingen, niet meer dan 55 plaatsen beschikbaar zijn. Een beslissing over het verhuren van de stands zal pas dan vallen, wanneer het bestuur in voldoende mate een vaste lijn van den opzet der ten-

toonstelling heeft vastgelegd, opdat zij, die een stand wenschen te huren, volkomen weten wat de verwachtingen zullen zijn.

Ten slotte moge worden gewezen op het feit, dat het werk van het tentoonstellingsbestuur in sterke mate wordt gehandicapt door het ontbreken van kasgeld. Daardoor kunnen vele aangelegenheden niet zoo snel worden uitgevoerd als wel gewenscht ware.

Voordrachten over de Geologie van Nederlandsch Oost-Indië

Door Jhr. Dr. C. G. S. SANDBERG.

—o—

Onder dezen titel is bij de Firma J. B. Wolters' U.M. te Groningen onlangs verschenen een mooi werk in 4o formaat, van een 850 bladzijden, verlucht met 234 textfiguren, van de hand van Dr. L. M. R. Rutten, Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Utrecht.

In 49 voordrachten, gevolgd door een flink register, verwerkt de schrijver de zich gestelde taak, beginnende met het goede recht uiteen te zetten, dat aan dit deel der wereld een, ten opzichte van andere deelen van gelijk oppervlak, belangrijk grootere aandacht wordt gewijd, om vervolgens de wijze van behandeling vast te leggen. De tweede voordracht geeft de geschiedenis van het geologisch onderzoek van Insulinde, het 3de wijst op eenige terzake belangrijke physisch-geografische verschijnselen. In de volgende voordracht, over de techniek van het geologisch onderzoek van N. O.-Indië, weet de schrijver aan zijn hoorders-lezers een goed idee te geven van het verschil in omstandigheden waaronder de geoloog, die in Europa werkte, komt bij zijn onderzoek in Indië en soortgelijke gebieden, een verschil dat beteekent dat de taak van den geoloog en het maken van conclusies op grond van wat hij heeft kunnen vaststellen, op velerlei wijze in het laatste geval verzwaard wordt. De laatste, 49ste, voordracht behelst slotbeschouwingen in verband met het voorafgegane.

In de tusschen liggende 44 voordrachten komt een helder beeld tot wording van den ontwikkelingsgang onzer kennis van de geologie van den archipel tot zijn tegenwoordigen vorm, door dien voor elk der samenstellende eenheden of groepen kritisch na te gaan en aldus te scheiden de door feitelijke waarneming vaststaande of meest waarschijnlijke resultaten, van de onvoldoend of te fantastisch gefundeerden.

De voordrachten V-IX zijn aan de geologische samenstelling en bouwwijze van *Java* gewijd met als slot het een en ander over de daar voorkomende nuttige mineralen, vaste, vloeibare en gasvormige.

Dan volgen (X) een overzicht der vulkanische verschijnselen in den Archipel, (XI) aardbevingen in Ned. O.-Indië en (XII) de geologie der Java-zee, waarna de geologie van het eiland *Borneo* behandeld wordt op soortgelijke wijze en even systematisch als zulks voor Java geschiedde en voor de volgende eenheden of groepen weder geschieden zal, onder aanduiding, waar noodig of gewenscht van onderling verband, overeenkomsten en verschillen. (XIII-XXI).

Vervolgens voert de beschrijver ons over de *Tin-eilanden* (XXII-XXIII) naar *Sumatra* (XXIV-XXXI), dat van het Zuiden uit afgewerkt wordt. Het westelijk deel van den archipel, het Soenda-land met zijn groote binnen-zee, is daarmede afgehandeld. Alvorens nu naar Celebes, de Kleine Soenda-eilanden en het oostelijk en noordelijk daarvan gelegen deel van Insulinde over te gaan, wordt nog een voordracht (XXXII) besteed aan het voor Indië, economisch, zoo belangrijke mineraal, de aardolie. Hier moge eene kleine opmerking niet van onpas zijn. Gezien n.l. dat bij de behandeling der afzonderlijke deelen van het Soenda-land feiten vermeld worden, welke voor de beoordeeling der hypothese van het ontstaan der Java-zee van groot belang zijn, ware er wellicht veel voor te zeggen geweest de voordracht over de geschiedenis dier zee, hier te hebben doen volgen, inplaats van haar tusschen de behandeling van Java en Borneo in te schakelen. Op de hypothese zelf, zullen wij later gelegenheid hebben met een enkel woord terug te komen.

Thans komen in even zoovele voordrachten, de Zuid-arm, de Zuid-Oost-, Oost- en Noord-arm, daarna Centraal-Celebes aan de beurt, met als slot weder eene samenvatting van onze kennis der geologie van het behandelde gebied. (XXXIII-XXXIX).

Als vanzelf volgt dan eene uiteenzetting over het „Voorkomen en (de) verspreiding van koraalriffen in den Archipel" (XL), waarin onze kennis van het ontstaan en den groei van koraalriffen, strand-, barrière-riffen en atollen wordt aangegeven, waarna de schrijver ons over de Kleine Soenda-eilanden en den daaraan oostelijk aansluitenden dubbelen Molukken-boog, die de Banda-zee omsluit, ten ... is. Na ten slotte de Noordelijke Molukken en Radja-Ampat groep, Nieuw-Guinea en de ... eilanden behandeld te hebben, sluit Prof. Rutten het geheel met eenige Slotbeschouwingen.

Een forsch en degelijk werk, dat door zijn systematische doorvoering van een praktischen op... stevig in elkaar zit. Elk hoofdstuk (voordracht) geeft eene kritische samenvatting van wat omtrent het daarin verhandelde bekend is, onder vermelding natuurlijk van de bronnen, welke aan het slot er... telkens in een auteurs-register nauwkeurig aangewezen worden. Daardoor is het werk geworden niet alleen een overzicht van en eene inleiding tot de geologie van den Archipel, doch tevens voor ieder geschoolden, meer gevorderden en beginnenden, een handige, welkome gids in het labyrinth van de tallooze geologische geschriften, groot, klein ... van allerlei gehalte, die over onzen Archipel verschenen en overal verspreid, soms ook verborgen liggen. Hierdoor alleen reeds is het een welkome aansluiting aan het groote werk der geologische bibliographie, dat door Verbeek begonnen, thans door Wing Easton wordt voortgezet.

Wat verder den gekozen vorm, die van voordrachten, betreft waarin de verhandelingen gegoten zijn, deze mag zeker een zeer gelukkige genoemd worden. De betoogtrant is daardoor ongedwongen en ... kend geworden, zeer geschikt om voor het onderwerp en wat volgen zal, belangstelling te wekken, tot eigen onderzoek en observatie te prikkelen, ... niet-vakgenooten, wanneer deze van de elementaire beginselen en vaktermen der geologie voldoende op de hoogte zijn en zich tot die wetenschap aangetrokken gevoelen. Aangenaam treft voorts, dat ... ten, zelfs in zijn strengste kritiek, die hij waar ... dig nochtans niet spaart, nooit zich laat verleiden tot kwetsende scherpte en met succes ernstig pogt zooveel mogelijk objectief te blijven. Op wellicht ... enkele uitzondering na is hij er ook in geslaagd „met zijn beide beenen vast op den grond" te blijven staan.

Het zou te ver voeren en buiten het kader van dit blad en artikel vallen, het werk in detail kritisch te bespreken. Maar het heeft recht op ... korte verklaring van bovenstaande opmerking.

M.i. toch moet de schrijver geacht worden ... vasten grondslag verlaten te hebben, wanneer ... door herhaaldelijke onthouding van ernstige commentaar, den schijn verwekt voor juist of wel waarschijnlijk te achten, zekere bespiegeling, ... nog onvoldoende door algemeene en zeker niet genoeg door de plaatselijke feitelijke gegevens gestaafd mag worden geacht.

Dit nu wil mij voorkomen het geval te zijn, ... betrekking tot de hypothese omtrent het ontstaan der Java-zee, die in Voordr. XII behandeld ... waarnaar later bij verschillende gelegenheden ... wezen wordt. Volgens deze, niet door den schrijver geconcipiëerde hypothese, zou de bodem van ... Java-zee een schier-vlakte zijn, die *stabiel* gebleven zou zijn vóór, gedurende en na de ijstijden, in tegenstelling met de breede strook der aardkorst, ... zich uitstrekt ten Westen van Sumatra, ten Zuiden van Java zich voortzet, dan ombuigt en tusschen Borneo en Celebes doorloopt, en dat gedurende ... tijden sterk gerezen en diep verzonken, dus in hooge mate labiel geweest zou zijn.

Nu zouden verder in de reusachtige ijsmassa's van buitengewone dikte, die een groot deel ... continenten gedurende de veronderstelde ijstijden bedekt zouden hebben, zooveel van het water ... aarde zijn vastgelegd, dat daardoor in die tijden het niveau van de oceanen een 40 tot 100 M. lager gestaan zou hebben dan tegenwoordig. Waar nu ... Java-zee gemiddeld 50 Meter diep is, zou die ... drooggeloopen zijn gedurende de ijstijden en weder ondergeloopen in de tusschen liggende perioden ... daarna.

Op grond van deze hypothese dan zou het tegenwoordig relief van den bodem der Java-zee en ... verspreiding en ontwikkeling der koraalriffen ... geredelijkst kunnen verklaard worden.

Afgezien nu van het feit dat die ijsbedekkingen in hun ontstaan nog geheel onverklaarbaar en in ...

tte (uitgestrektheid en dikte) uiterst hypothe- zijn, valt het op, bij een zóó „matter of fact" houwer als Rutten, gelukkig, zich toont te zijn, hij er niet duidelijk op gewezen heeft, dat wel- ook op andere wijze het ontstaan dier zee ver- rd zou kunnen worden, n.l. door de opheffing daling, plaatselijk en/of regionaal, van het vlak dat thans door de wateren der Java-zee overdekt en dat daaraan grenst. Hoewel wellicht nog schaarsch, ontbreken toch de zen geenszins van recente bodemverheffing in genlijke zeegebied en vlak daaromheen, terwijl ene daling, of die nu werkelijk of relatief ge- is, niet getwijfeld wordt. Hoewel lang niet zóó k als voor den labielen omtrek aangenomen lt, zijn de bewijzen dat verticale bodembewegin- vóór, tijdens en na de ijstijden plaats vonden in „stabiele deel" o.m. aangetoond in Noord-Java oe Dodol en elders), Oost-Borneo (Boelongan, tai), West-Borneo, Noord-Banka, Zuid-Sumatra embang en Djambi) waar bovendien onmis- are aanwijzingen zijn, dat de plooiingsbewegin- zeer waarschijnlijk thans nog niet tot rust ge- n zijn.

moge men van oordeel zijn dat de boven- elde ijs-hypothese in verband met de aange- n stabiliteit van den bodem der Java-zee, de hillende verschijnselen, a.d.z. dat van zijn en dat van de koraalriffen beter verklaart dan andere, toch heb ik in een zoo objectief ge- n werk als hetgeen thans wordt besproken, arne gemist de met redenen omkleede aanwij- dat op de vooropgestelde stabiliteit van den n wel wat af te dingen valt.

ij stappen hiermede van den kleinen zijsprong schrijvers af en doen dit te gereeder daar hij aaldelijk zijn gehoor (lezers) waarschuwt tegen roote verleiding van theoretiseeren op nog niet gefundeerde grondslagen en hij het groote ge- ervan aantoont aan de hand van sprekende beelden. Ernstig houdt hij zijn hoorders verder : „Wij moeten oppassen, niet in een fout te allen, die in de geologie maar al te vaak ge- kt wordt: n.l. elkaar zoo lang na te praten, dat p het laatst vergeten, dat, wat we vertellen nog bewezen is". M.a.w. onderzoek en denk na! der een staaltje van des schrijvers verblijdende tiviteit.

n slotte, de uitvoering van het werk; ook deze goed genoemd worden, geheel in overeenstem- met de gevestigde reputatie der uitgevers- a. Zonder dus aan de appreciatie daarvan in minst te kort te doen, is het toch jammer dat, het oog op de anders hoogere kosten, met name profielen zoozeer verkleind moesten worden, voor hun lezing de loupe niet ontbeerd kan den (b.v. Fig. 218).

Van Week tot Week.

Dinsdag 16 tot Maandag 22 Augustus.

ning van de Medische Hoogeschool. Den 16en Augustus is de Geneeskundige Hoogeschool te Batavia onder zeer groote belangstelling, in tegenwoordigheid van den Gouverneur-Gene- raal, geopend.

hten over een Regent. Batavia, 16 Augustus. (Aneta). [1]) De regent van Brebes heeft een maand verlof gekregen in verband met het onderzoek naar tallooze anonieme klachten over zijn bestuursbeleid. Ook van inlandsche ambtenaren en van den regent van Batavia waren klachten ingekomen.

Leenart †. Te 's-Gravenhage is, op den leef- tijd van 41 jaar, overleden de heer P. F. Lee- nart, hoofdstationschef te Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust), met verlof.

communistisch complot. Aneta seinde 18 dezer uit Batavia: Als gevolg van het onderzoek in zake het communistisch complot te Bandoeng is ontdekt, dat de hoofdzetel daar gevestigd was, die in den geheelen Preanger vertakkin- gen had. De propaganda werd gevoerd onder godsdienstige leuzen en de invloed van deze propaganda op een deel van de bevolking in het Tjiandjoersche was zoodanig, dat zij vol- komen overtuigd raakte van de overwinning van de communisten, die hulp zouden krijgen van een leger uit Canton. Zij verkocht daarom haar bezittingen en stelde de gelden ter be- schikking van de organisatie te Bandoeng, omdat zij in de meening verkeerde deze eigen- dommen later terug te krijgen, vermeerderd met die van anderen.

Veroordeeling van communisten. Sawaloento, 18 Aug. (Aneta). De Landraad heeft wegens deel- neming aan het communistisch complot den Menadoneeschen oud-posthuiscommandant van de veldpolitie Ponto tot tien jaar en vijf oud-agenten van de veldpolitie tot zes jaar ge- vangenisstraf veroordeeld.

Protestvergaderingen tegen den inval bij de Indone- sische studenten. Op initiatief van de Sarekat Islam zouden den 17den Juli op verschillende plaatsen van Java, o.a. te Batavia, Soerabaja, Jogja, Bandoeng en Kediri vergaderingen wor- den gehouden, welke ten doel hadden te pro- testeeren tegen den inval bij de Inlandsche studenten in Nederland.

In Jogja zouden dr. Soekiman en mr. Soe- joedi spreken. De bedoeling was, zoo lezen wij in de Loc., dat op de vergaderingen tevens propaganda zou worden gemaakt voor de nieuwe centrale van Inlandsche vereenigingen, de „Perhimpoenan Rajat Indonesia". Er werd getracht om zooveel mogelijk ook andere In- landsche vereenigingen naast de S. I. in deze beweging te betrekken. (N. R. Ct.)

Een Commissie van Toezicht op 's Lands Archief. Bij Gouv. Besluit is ingesteld een commissie van toezicht op 's Lands Archief, welke tot taak heeft toezicht te oefenen op den toestand en het gebruik van dat archief in het algemeen, alsmede op de werkzaamheden van den lands- archivaris en eventueel op dat archief werk- zaam gestelde personen, en jaarlijks aan den Gouv.-Generaal verslag uit te brengen van haar werkzaamheden over het afgeloopen jaar en van hare bevindingen na ingesteld onder- zoek.

In deze commissie zijn benoemd tot lid, tevens voorzitter, prof. mr. A. H. M. J. van Kan, hoogleeraar aan de rechtshoogeschool te Batavia; dr. F. D. K. Bosch, chef van den oud- heidkundigen dienst; P. Gediking, bibliothe- caris van het Kon. Bat. Genootschap; tot se- cretaris mr. P. J. A. Idenburg, wd. secretaris van den Raad van Ned.-Indië.

Het verzet in Atjeh. Kotaradja, 16 Aug. (Aneta). Een patrouille, onder leiding van kapt. Hof- stede, omsingelde in het Blang Pidische een huis, waarna zij den daarin verborgen Teun- koe Dasjah en twee volgelingen gevangen nam. Tevens werden blanke wapens buit ge- maakt.

Mishandeling van een Inlander. Makassar, 16 Aug. (Aneta). De officier van justitie en de rechter- commissaris zijn naar Menado vertrokken in verband met de zaak van Van Emmeloort Stein, die beschuldigd wordt van mishande- ling van een inlander, waarna deze gestorven zou zijn.

De Internationale Liga, sectie Holland. Te Amster- dam is opgericht de sectie Holland van de In- ternationale Liga tegen Imperialisme en Ko- loniale Overheersching, die zich in het bij- zonder zal bezighouden met alles wat verband houdt „met den bevrijdingsstrijd" van het In- donesische volk."

Voorzorgsmaatregelen. Batavia, 20 Aug. (Aneta). Naar het dagblad Mataram melt, heeft het Sui- kersyndicaat opnieuw een geheime circulaire rondgezonden betreffende te nemen maatre- gelen in verband met de nog heerschende on- rust.

Eischen voor bestuursambtenaren. Batavia, 20 Aug. (Aneta). De Gouv.-Gen. heeft een circulaire uitgevaardigd, waarin als eisch wordt gesteld, dat Europeesche bestuursambtenaren binnen bekwamen tijd zich de practijk van de lands- taal eigen maken. Voorts zal het bezit en ge- bruik maken van een groot-amts-costuum voor de toekomst verplichtend worden gesteld.

Tegen ontwrichting van het gezag. Volgens de be- staande voorschriften moet ieder, die in aan- merking wenscht te komen voor opleiding of uitzending voor den Indischen dienst, vóór zijn aanneming overleggen een door den bur- gemeester zijner woonplaats af te geven bewijs van goed maatschappelijk gedrag.

[1]) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan Nederland.

H.H. SECRETARISSEN der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aan- merking komen om voor het lidmaatschap der Vereeni- ging te worden aangezocht.

De Minister van Koloniën heeft, naar de *Telegraaf* verneemt, thans in verband met het bovenstaande een schrijven met verzoek aan alle burgemeesters gericht met verzoek het onderzoek, hetwelk moet worden ingesteld om het bewijs van goed gedrag te kunnen afgeven, in dien zin uit te breiden, dat tevens nauwkeurig wordt nagegaan of de betrokken persoon daadwerkelijk deelgenomen heeft aan revolutionaire propaganda van communistischen, antimilitairistischen of anderen aard.

Dit verzoek wordt in de betreffende circulaire als volgt gemotiveerd: „In verband met de omstandigheid, dat de Indische regeering zich op het standpunt heeft gesteld, dat in den Staatsdienst geen plaats is voor personen, die daadwerkelijk deelnemen aan propaganda, welke ontwrichting van het overheidsgezag ten doel heeft of daartoe leidt, onverschillig op welke wijze dit geschiedt, hetzij in het openbaar, hetzij in het verborgen, zullen voor den Indischen dienst niet worden uitgezonden, noch in opleiding worden genomen, personen, van wie mocht zijn gebleken, dat zij, al of niet in het openbaar, ontoelaatbare propaganda voeren als hiervoren is omschreven."

J. A. van Delden. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 75 jaar, overleden de heer J. A. van Delden, oud-directeur van cultuurmaatschappijen, ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw en commandeur in de Oranje-Nassau-Orde.

Bezoek van den Sultan van Atjeh aan Prins Maurits in 1602. Onlangs werd medegedeeld dat te Delft ter gelegenheid van den verjaardag van de Koningin, een openluchtspel zal plaats hebben op de Markt. Thans kunnen we berichten — aldus schrijft het „Vaderland" — dat een voorstelling zal worden gegeven van een bezoek van den Sultan van Achin aan Prins Maurits in 1602. 's Avonds wordt de voorstelling herhaald.

Dit bericht kan niet geheel juist zijn, daar nog nimmer een Sultan van Atjeh een bezoek aan Nederland heeft gebracht. Wèl ging in genoemd 1602 *een gezantschap* van den toenmaligen Sultan naar Prins Maurits.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Gamelan-muziek in Europa.

Meer en meer wordt de Javaansche *gamelan*-muziek in Europa gewaardeerd. Het sterk ontwikkeld rhythme-gevoel van den Oosterling komt daarbij tot uiting en werd dit vroeger maar al te vaak door den Westerling in 't algemeen vervelend eentonig en langdradig gevonden, thans begint deze zelf, hoewel veelal nog onbewust, behoefte te gevoelen aan rhythme, getuige de groote bijval der Jazz-muziek ter begeleiding zijner moderne dansen, aan 't Neger-rhythme ontleend.

Rhythmisch beweeg van gemoed en lichaam heeft de mensch dan ook noodig tot ontwikkeling der geestelijke zijde van zijn natuur, en des te meer als tegenwicht voor de overbelaste verstandelijke opvoeding van de laatste tijden.

Hoe vele malen hebben in het afgeloopen seizoen de muzikale leden van het *Nederl.-Indonesisch Verbond* reuze-successen behaald met hun optreden, zoowel in Den Haag, als te Rotterdam en Amsterdam, wanneer zij bij de Javaansche dansuitvoeringen Boeatan's mooie *Salendro-gamelan* bespeelden.

In het „Sterkamp" werd onlangs het spel eener Soendaneesch *pelòg-gamelan* bewonderd, zelfs door Krishnamurti, naast de uitnemend gespeelde *Krontjong*-muziek door eenige leden van *„Eurasia"*, welke daar buiten bijzonder goed klonk.

Wij waren getuige hoezeér twee jaar geleden, in de *Künstler-Verein* te Berlijn, tijdens de tentoonstelling van Indonesische kunstnijverheid aldaar, de *gamelan* uit het Hamburgsche Volkenkundige museum, door Indonesiërs bespeeld, ter begeleiding van Javaansche dansen, algemeen in den smaak viel. De bladen waren er vol van.

Het verwonderde ons dan ook geenszins de triomfen te vernemen, tijdens de Internationale Muziektentoonstelling, door de Javaansche dansers te Frankfort behaald, waar eveneens Boeatan's *gamelan* bespeeld werd door de leden van het *Ned. Indonesische Verbond*, die er, door vlijtige oefening, onder leiding van *Raden Ajoe Jodjana*, meer en meer in bedreven geraken.

Van bevriende zijde werd ons een artikel toege[...] zonden, uit de *Kölnische Zeitung* van 8 dezer, ge[...] schreven door Dr. Fritz Kern, Professor aan de Uni[...] versiteit van Bonn, niet de eerste de beste [...] waaraan wij het volgende ontleenen:

„Onder de goede gaven, waarmede de Fran[k]fortsche „Muziek-zomer" ons gezegend heeft, [...] de kennismaking met de Javaansche Hofdansen [...] als de meest waardevolle gerekend worden. [...] tegenstelling met den gedemocratiseerden, ja [...] vulgariseerden volksdans van het tegenwoord[ige] Europa, overgenomen uit de onderste lagen [...] Negercultuur, werd ons hier de oude, in ons wer[...] deel geheel afgestorven hoofsche danspantom[ime] gegeven. *Raden Mas Jodjana*, de Javaansche [...] artist, die zijn kunst zoo hoog weet te houden, is [...] in Keulen reeds eerder opgetreden, maar nog [...] is in Duitschland een zoo volledig program uitge[...] voerd — „getooverd" noemt schrijver 't — als [...] de hoogelijk verbaasde, dan wel innig opgeto[gen] toeschouwers thans te Frankfort. Prins *Soer[...] diningrat*, wiens leerlingen de meeste dezer kun[st]zinnig ontwikkelde edellieden zijn, ziet, gelijk [...] menig ander hoogstaand Oosterling, in de midde[l]eeuwsche overleveringen, welke Azië tot op [...] huidigen dag bewaard heeft, een rijke bron [...] edele levensopvatting, welke een groote tegenstel[...]ling vormt met onze Westersche veramerikaansch[te] dansmethode; diens Muziek- en Dans-school *(Kri[...] Bekso Wiromo)*, te Djocdja op Java, heeft dan [...] een bewust kultureele beteekenis.

R. M. Jodjana heeft door eigen dansschepping[en] die oude overleveringen nieuw leven weten te ge[...]

Een der slechts oppervlakkig tot het Mohame[da]nisme bekeerde Javaansche Sultans moet, nu on[ge]veer 200 jaar geleden, op de gedachte gekomen [...] den inhoud der van ouds beroemde *Wajang*-spel[en] gedeeltelijk door menschen voor te doen stellen. Z[oo] werd de stof der oud-Indische dichtkunst, o.a. in [...] *Mahabarata* vervat, naar den dansvloer overge[...]bracht. Deze feestdansen duurden dikwijls dagen [...] zelfs wel eens twee weken lang. Met een rust[ige] waardigheid, welke wij, Westerlingen, niet m[...] kennen, spelen zich daar dan de heldendaden u[it] [...] mythologische oudheid af. Telkens herhaalt zich [...] strijd van twee ridders, of van een held met [...] demon, die hem den weg verspert of een gelie[fde] vrouw gevangen houdt, dan wel de strijd van [...] Amazone met een Krijger. Volgens de oud-Indisch[e] wereldbeschouwing ligt aan deze gevechten echt[er] altijd een philosofische gedachte ten grondslag: [...] overwinning door de beheerschte, veredelde kracht [...] op het ruwe natuurgeweld, de echt hoofsche, ri[d]derlijke grondgedachte, waardoor de stijl der [...] strijdtooneelen gekenmerkt wordt.

Wat ons, Westerlingen, eerst vreemd aand[oet,] maar den kenner der Middeleeuwen dadelijk bek[end] voorkomt, openbaart zich b.v. reeds bij den [...] *Kawoeng*-dans: 2 ridders tegenover elkander, [...] wie de een den forschen, de ander den fijnen man[nelijken] dans uitvoert, zijn verpersoonlijkingen van de „[...] bedwongen" en de „beheerschte" menschelijke [na]tuur. Na wisselende strijdkansen, waarbij soms [...] fijnere held voor den wilderen dreigt te moeten [on]derdoen, na spannende oogenblikken van rust [...] weder fel-oplaaienden strijd, overwint toch ste[eds] het edelere deel. De meer sympathieke, betere st[rij]der wordt meermalen verwond, doch staat al[tijd] weer op, want deze hofkunst houdt evenmin van [...] tragische, als onze middeleeuwsche kunst met h[...] in den grond gelijkgestemde gevechten tusschen [...] deugd en ondeugd. Wij moeten als toeschouwers [...] angst hebben, wij moeten voelen hoe moeilijk zel[f]beheersching en haar zegepraal in werkelijkheid [...] verwerven zijn, maar het goede moet toch all[...] triomfeeren.

Zulks verlangt het stijlgevoel en het geloof [...] middeleeuwen, en gelijk Dante's dichtwerk [...] „Komedie" heet, omdat 't door den jammer tot [...] zaligheid voert, zoo zijn ook deze Javaansche dan[s]drama's, volgens deze oude opvatting: „Komedies". De nederlaag van het onedele bevredigt den toe[-] schouwer. Die hoofsche zedelijkheid is de kun[st]zinnige weergave van een gewenschte wereldorde, het symbool der deugd, waarnaar wij allen moeten streven met ridderlijkheid, in onverdroten strijd. In diezelfde dagen, toen Javaansche ridders en dem[o]nen iederen avond in Frankfort zóó streden, dans[te] daar in het opera-gebouw de „groote" Argentin[a] hare z.g. „Spaansche volksdansen", welke in werke[-] lijkheid een op Parijsche manier winnen van de[n] gunst der menigte is. Op zulke stormen van toejuiching, als de verpersoonlijkte levenslust met haar verleidelijk oogengeflonker, kan natuur[-]

de stille kunst der Javanen niet bogen. Daar in behoeft zij zich ook niet te bekommeren over toegangsgelden van een burgerlijke menigte, zulk kas-bemoeienis zou haar wezen schaden. De ...sche heerscher liet deze voorstelling alleen ge...len aanschouwe van zijn hovelingen, door vor...ke en adellijke personen opgevoerd. Evenals bij ...in de achttiende eeuw denkt die vorst weinig ...t genoegen van het volk.

...beteekenend is, dat de aristocratische Ja...sche danseres steeds met neergeslagen oogen ... en dan ook nooit toegesproken wordt. De ...urdansen der Europeesche *Sentmahesa* zijn ...het verstand berekend, gelijk ook haar dans... iets gemaakts, gewilds, zonder grond; ...Java daarentegen leeft nog een organische over...ring van echten middeleeuwschen stijl; in dat ...e wereldhoekje, Indonesië, is bewaard gebleven, ...overal elders (misschien met uitzondering van ...n) verloren is gegaan; het gevoel en den smaak ... „*Hoogheerlijke Kultuur*" en dit Indonesisch ...blijfsel van een vergane wereld schijnt be...d te zijn om ons den geest van dat grootsche ...erk in levenden lijve voor oogen te tooveren.

...s men de indrukwekkende uitvoeringen ziet van ...M. Jodjana, dezelfde geest der oude philoso...he danskunst, op nieuwe wijze weergegeven, ...e deels Godenmythen van Krishna en Vishnoe, ... oude volksgebruiken bij den landbouw uitbeel... bewust en in de reine sfeer der kunst verhef... komt de vraag in ons op: of die oude stijl niet ...geplant kan worden?

... grondregel is: dat natuur, op zichzelf genomen, ...del, onkunstzinnig, onrein is, dat de kunst iedere ...eging, iedere gemoedsaandoening styleeren ... Het hangt zeker samen met de *wajang*, dat de ...ste dansstanden „en profil" genomen zijn en ...grootste fijnheid ook door zijdelingsche bewegin... uitgedrukt wordt. Veel meer dan bij ons, Wes...ngen, worden enkele lichaamsdeelen, als vin..., teenen, onderarm, hals en hoofd bewogen, en ...en dan een groot uitdrukkingsvermogen. Men ...daarbij aan ledepoppen herinnerd kunnen wor... als niet alles zoo levendig, zoo vloeiend, zoo be...enisvol en wonderlijk evenwichtig verliep. De ...egingen zijn naar onzen smaak dikwijls te week, ...rekt en te opgesierd, vooral bij den fijnen ...edans. Dit vormt een groot verschil in stijl tus...n de tropische kultuur en die der noordelijke ...en uit het hoofsche tijdperk.

...leen de Demon spreekt luid, de Held, die hem ... ridderlijke wapenen bestrijdt, fluistert slechts ...verachting of verheven, in zichzelf gekeerd. Op ...maakt deze kunst een vreemden indruk, lijkt ...laatste geestesgroet uit een voorouderlijke we..., want wij voelen niet meer, zooals vroeger, voor ...breed epische, evenmin voor een stijl, die al het ...uurlijke door het kunstige vervangt.

...en openbaring was 't voor ons in Frankfort, hoe ...verhevene en kuische der bewegingen, iedere ...ek ontwapent, hoe gedachten en daden, vooral ...gemoedsaandoeningen, zóó duidelijk door dan... uitgedrukt kunnen worden, dat wij er, ondanks ...het vreemde van stof en uitbeelding, innig door ...offen worden. Niettegenstaande wij het verloop ...eenvoudige, lang uitgesponnen handelingen kon...raden, geraakten wij toch in spanning. Dat ...t niet alleen door de schoonheid van iedere af...derlijke houding, maar vooral door de geleide...e ontwikkeling van iedere volgende beweging uit ...daaraan voorafgaande. Het dans-epos beweegt ...als in strofische geledingen; iedere strofe wordt ...den danser aangeduidt met een wegwerpende ...weging van den *slendang*. Deze golvende gewaden ...inneren aan laat-gothisch beeldhouwwerk, even...sommige der standen aan beelden op streng...styleerde Grieksche vazen doen denken.

...Nu en dan wordt de groote stilte door enkele ...orden verbroken. De muziek begeleid met een...ige klanken van gongs en andere koperen bek.... Dit maat-aangevend klokhuisspel werkt door ...eentonigheid hypnotiseerend, zou bijna slaap...kend zijn, als niet telkens door de muziek een ...andering van dansvorm werd aangekondigd met ...snelling van tempo of zwelling van toon. Men ...t hieruit hoe met de eenvoudigste middelen ...ote artistieke hoogten te bereiken zijn. De zin en ...schoonheid der gamelanmuziek heeft zich meer ...meer aan mij geopenbaard, toen ik, er mij voor ...stellend, uren lang geduldig naar luisterde. ...bij dit alles nog de oogenweelde der van goud ...zijde glanzende sprookjeskleeding en de fraaie ...ddeksels der dansers, en men begrijpt hoe deze ...omelingen der Azische en Oost-Azische kultuur, met hun strenggevormde kunst, ons verheugden; ons nadenkend, tot hoogachting en wellicht tot een soort van weemoed voerden, een verlangen naar een kunstopvatting, waarbij 't noch om den broode, noch om *l'art pour l'art*, noch om de uitdrukking van iets individueels of van persoonlijke gevoelens gaat, doch slechts om de belichaming van 't algemeen waardevolle, dat een verheven karakter draagt door veredelde handelingen, uit de idealen der hoogere standen voortspruitend".

Na lezing van dit artikel dachten wij: Voelt de van-huis-uit philisofisch en muzikaal aangelegde Duitscher dit alles niet veel fijner aan, dan de in doorsnee doodnuchtere, koude Hollander?

Op Zaterdagavond 10 September a.s. zullen, ter gelegenheid eener propaganda-vergadering van de Theosofische Loge, in het gebouw De Ruyterstraat 67 te 's-Gravenhage, ook Javaansche dansen met gamelan-begeleiding worden gegeven, waarbij Prof. *D. van Hinloopen Labberton* de noodige uitlegging zal geven.

In die sfeer zullen ze wel tot hun recht komen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Oosten en het Communisme.

De Loc. (16 Juli, blz. 35 t/m. 37) bevat een aantal gegevens ter verbreiding van het inzicht, dat het communistisch gevaar, waarmede men in Ned.-Indië rekening heeft te houden, een internationaal probleem is, een wereldgevaar, dat slechts door gemeenschappelijke actie geheel zal zijn af te wenden en dat thans met name Azië, het Verre Oosten en de koloniale landen elders bedreigt.

De tegenslagen van Moskou in West en Oost leiden tot scherper actie. In *ons eigen Indië* is het probeerseltje in Nov. 1926 mislukt. Naar *Indo-China*, waar de communistische propaganda onder Chineezen en Inlanders zeer intensief was geworden, zijn van Parijs uit speciale deskundigen gestuurd, politiemannen met wetenschappelijke opleiding, om het gouvernement in Saigon te helpen met het uitroeien der propaganda. Maar het ergste was ... dat *China* het spel niet deed winnen. Moskou laat het Oosten niet los. Hier, in Oost-Azië, ligt de hoop der communisten. En de Sowjet-regeering èn de Derde Internationale zijn nu bezig de handen vrij te maken in Rusland zelf, om alle kracht te kunnen bijzetten aan: *de Aziatische Campagne.* De reeks moorden in Rusland mag men wel beschouwen als het teeken, dat de bolsjewisten angstig zwak en verdeeld gaan worden. De Westersche mogendheden moeten vooral zorgen dat *geen credieten meer aan Rusland* worden verschaft.

„*Une Asie, plusieurs Europe: voilà le danger*". Zoo vatte Henry de Jouvenel den toestand van den dag in één slagzin samen. In *Frankrijk* staan de communisten alleen; vooral ... wat de koloniën betreft. De communistische actie is in *Marokko, Algiers* en *Tunis* veel verder voortgeschreden dan men meende. Het „Politbureau" in Rusland leidt deze koloniale en Aziatische actie. Het is het „politieke bureau" van de Russische communistische partij en bestaat uit zes leden: Stalin (voorzitter), Rykoff, Roedzoetak, Ordjoenikidze, Boekharin en Tomsky, leden.

Italië koloniseert, maar Mussolini maakt korte metten met de communisten. Toen er, gelijk met Doriot's bezoek in Tunis, ook in Tripolis agitators verschenen, liet Mussolini overal borden neerzetten met het opschrift: „Communisten worden gehangen." Dat is toen ook in het binnenland enkele malen gebeurd. Maar verder heeft die waarschuwing heel aardig geholpen.

Het *Bat. Nwsbl.* (18 Juli) betoogt eveneens, dat de communistische actie op Java gezien moet worden in een grooter verband. *Manuel Quezon*, president van den *Philippijnschen* Senaat, heeft in 1926 in nauwe verbinding gestaan met de communisten in China en op Java. Men neemt aan, dat Quezon's huidig bezoek aan Shanghai verband houdt met de nationalistische beweging in *China* en soortgelijke acties op *Java* en in *Britsch-Indië.*

Het *Bat. Nwsbl.* van 13 en 14 Juli (2de bl.) beschrijft „China in wanorde"; *De Sum. Post* (19 Juli) vertelt van *Kang Yu-wei*, die onlangs op 70-j. leeftijd te Tsingtao overleed. Deze gematigde monarchist, die geestelijk geheel leefde in de oude leer

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN

W. van Heyst, Velsen.

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes", Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

C. A. Nieuwstadt, Kranenburgweg 61.
J. Krul, Noordeinde, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Taams & Keyser, Bankastraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begrafenisonderneming „Simplicitas", Denneweg, Den Haag.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, Kon. Wilhelminal. 527, Den Haag.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN

N.V. Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwbureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Bouwbureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
Woningbureau „Actief", Archimedesstraat 41, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Woningbureau „Meerdervoort", Laan van Meerdervoort 296, Den Haag.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concurrent", Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pyrmontkade 2c, Den Haag.

CARGADOORS EN EXPEDITEURS

De Vries & Co., de Ruyterkade 100, Amsterdam.
De Vries & Co., v. Vollenhovenstraat 17, Rotterdam.

COMESTIBLES-DELICATESSEN

Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Maison Alice, Plein 11, Den Haag.
Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut „Henri", Archimedesstraat 64, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag

DROGISTEN

Drogisterij „De Boer", Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
Drogisterij de Laan, L. v. Meerdervoort 527, Den Haag.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
G. v. d. Sel, Copernicusstraat 221, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankastraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingstraat 24, Den Haag.
J. Zuiderweg, Nicolaistraat 37, Den Haag.

EMBALLAGE EN EXPEDITIE

A. Rietveld, v. Bijlandstraat 27, Den Haag.

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.

van Confucius, propageerde o.a. *de stichting van een centrale wereldregeering* en *de afschaffing van de familie.* De denkbeelden, die in de hoofden van Jong-China tot rijpheid komen, laten aan driestheid niets te wenschen.

Onrust.

Aan den vooravond van de jongste opleving der communistische propaganda in Ned.-Indië heeft *Z(entgraaff)* in het *Soer. Hbl.* (15 en 16 Juli, 3de bl.) een tweetal artikelen gepubliceerd over den binnenlandschen toestand. Een stemming van ongerustheid onder het publiek in Indië zou de politiek der onrust-verwekkers alleen maar in de hand kunnen werken. Met het *Bat. Nwsbl.* (13, 18 en 19 Juli „Onrust") dringt *Z.* er op aan, dat de Overheid dan ook het hare doet om door de grootst mogelijke openhartigheid het ontstaan van een stemming van onrust tegen te gaan.

Onder den invloed der te *Mekka* door de Russische delegatie op het aldaar gehouden congres ingezette communistische propaganda, is het zaad der Sovjet-principes allerwegen verspreid, zegt *Z.* De Sovjet is er in geslaagd de pan-Islamitische actie, welke sinds den vrede van Versailles geleidelijk krachtiger is ingezet, te stimuleeren en aan haar belangen dienstbaar te maken. Het voor Indië onmiddellijk waargenomen resultaat is de omzetting der *Partij Sarikat Islam* in eene, doelbewust op vrijmaking van Indië van een niet-Mohammedaansche Regeering aansturende partij. Hiertoe dient de overal gecolporteerde bewering: dat onze Regeering vijandig zou staan tegenover den Islam, waardoor bij de massa der Mohamedaansche bevolking de neiging wordt gewekt, door een strijd, welke slechts het karakter kan hebben van den *„djihad"* (heiligen oorlog) dit Land vrij te maken van overheersching en te brengen onder zuiver Mohamedaansch bewind. Deze actie is vooral gevaarlijk in streken met eene streng Mohammedaansche bevolking. Men kan ten opzichte van Minangkabau niet voorzichtig genoeg zijn. Op Java dreigt zeker geen oogenblikkelijk gevaar. *Wij staan voor een beweging van oneindig grooter beteekenis dan eenige andere in eene zeer lange periode van koloniaal bestuur.* Er moge verschil van meening bestaan over het moment van ingrijpen en, in den beginne, over de keuze der middelen, ten aanzien der hoofdkwestie zijn zij vrijwel allen het eens, en wij wachten met gerustheid af op welke wijze de Regeering het kwaad zal keeren, waartegenover zij zal worden geplaatst. De omstandigheden stellen dezen Landvoogd voor gebeurtensisen, welke onmogelijk zijn te keeren, noch door eenigen vorm van redelijk overleg, noch door het eerlijkst aangeboden vertrouwen, noch door de meest welwillende behandeling van iederen Inlander, die van goeden wil is. Hij staat hier voor eene beweging van grooten omvang en diepte, geboren uit de schokken, welke geheel Azië doortrillen en die niet vatbaar is voor een compromis. Hij die door het lot wordt bestemd in tijden als deze op den Buitenzorgschen troon te zetelen, zit in het hart der groote koloniale tragedie.

Te veel intellect. Voor den post van hulpschrijver te Solo (*f* 25 p. m.) zijn meer dan 250 candidaten, waaronder een groot aantal met einddiploma Mulo. Waar al dat intellect op den duur moet blijven, is *De Loc.* en de *Deli Crt.* (18 Juli) een raadsel, maar dit verschijnsel zal h.i. de ideeën van Moskou wel helpen bevorderen.

Het vertrouwen in den Europeaan.

Wat eigenlijk van veel grooter belang in de koloniale Indische samenleving is dan het zoo veel besproken vertrouwen in de Regeering, dat is — betoogt de *Deli Crt.* (23 Juli) — *het vertrouwen in den Europeaan.* Zelfs in een land als Atjeh heeft men merkwaardige voorbeelden van vertrouwen in den Europeaan en de gunstige gevolgen van dien, juist voor de verhouding tot Bestuur en Regeering. Dit voorbeeld geldt a fortiori voor andere streken van den archipel en daar ligt meteen *de groote plicht en de groote taak van den Europeaan,* die in deze landen werkzaam is.

De tijd heeft ook daaraan door onzen eigen menschelijken invloed geknaagd. Europeesche mannen en vrouwen hebben hier hun eigen invloed ondermijnd door het leven dat zij leidden, en de toenemende „ontwikkeling", met filmen, auto's en kranten, heeft aan zelfs de eenvoudigste bevolking wel geleerd, dat er bij nadere beschouwing weinig overbleef van de moreele superioriteit, die zij oorspronkelijk uit respect voor de macht, bij den Europeaan heeft verondersteld. Toch blijft er, hoeveel ook ve[rloren] is gegaan, veel te redden over en nog al[tijd] heeft de Inlandsche bevolking, in de normale om[standigheden], respect voor den Europeaan, die r[echtvaardig] en eerlijk zijn weg gaat en die zoowel voor [den Europeaan] als voor de Inlandsche bevolking een voorbeeld [is] van een rechtschapen levenswandel. De eenvoudige Oosterling uit kampong of desa prefereert ve[rre] een strengen chef, van wien hij weet, dat hij [een] beslissing kan nemen en doorzetten ook. Met w[elk] overgave kan de eenvoudige man zich aan die le[i]ding overgeven, terwijl hij geenszins gelukkig wo[rdt] gemaakt door den leider, die af en toe aan hem [de] keuze laat of die hem vraagt wat hij voor hem zou verkiezen. Dat maakt hem onzeker en wa[nt]en het leidt meestal tot het antwoord „apa t[oean] soeka". Daarom is het voor Bestuur en Regeering in Ned.-Indië van zoo groot gewicht, welke po[sitie] de Europeaan als leider in dit Land inneemt. W[aar] al onze groote bedrijven, zoowel op industrieel [als] op landbouwgebied onder leiding van Europeanen staan, daar oefenen zij in dit verband een buiten[ge]wonen invloed op de bevolking uit. En het vertrouwen, dat zij den Oosterling weten in te boezemen, is van groot voordeel voor de Regeering in de v[er]vulling van haar taak. Groote mannen, als H[olle] in de Preanger en *Teun Ottolander,* om maar [een] paar voorbeelden te noemen, die voor den Inlander een patriarch zijn geworden, hebben in hun om[ge]ving een buitengewonen invloed geoefend op [de] mentaliteit van de bevolking en daarmee werk v[an] onschatbare waarde verricht voor Bestuur en Re[geering] van deze landen. Als de Inlander weet, [dat] hij zijn Europeeschen werkgever ten volle vertrou[wen] kan, dat hij niet tekort wordt gedaan op [zijn] loon, dat hij een rechtvaardige en vriendschappe[lijke] behandeling ondervindt, in moeilijkheden [of] ziekte een steun, die hem niet in den steek l[aat], dan is dat van groote beteekenis óók voor de p[o]sitie van onze Regeering. Hoe weinig wij dan [ook] de mentaliteit en de ziel van den Oosterling versta[an] en hoe vele teleurstellingen men ook, ondanks [de] beste bedoelingen, moet boeken in dien om[gang], vast staat, dat een goed, dat is een streng [en] rechtvaardig, werkgever hier in dit Land e[ven] groot nut doet als een voorbeeldig ambtenaar, [die] welke afdeeling ook, belangrijk vooruit bre[ngt].

Maar — zoo besluit de *D. C.* — wij weten o[ok] hoe ernstig in dit opzicht — alweer in het algemeen — tekort wordt geschoten. Hoeveel Europeanen [die] nota nemen van hun Inlandsche omgeving, hun v[er]langens en wenschen nooit leeren, haar bijna al[tijd] misverstaan om van eenig begrip van het innerlijk wezen maar niet te spreken. Er is naar wij vree[zen] in dit opzicht maar weinig te veranderen. Het [zit] hier om aanleg en gemoed. Dat is ingeboren en [kan] niet gemaakt worden. Alleen kunnen zij, die [de be]teekenis van dit vraagstuk voor onze omgeving [en] meteen voor de toekomst van dit Land verstaan, hun uiterste best doen om door hun eigen houding veel goed te maken wat anderen verknoeien en [be]derven. *Om het vertrouwen in den Europeaan.*

Hernieuwde verzetsbeweging.

Te Bandoeng is een vrij omvangrijke organisatie ontdekt, die blijkbaar de P. K. I. moest vervangen en hoofdzakelijk onder de militairen werkte, w[aar] zij, blijkens het aantal gearresteerde soldaten, [be]langrijken aanhang heeft verworven. De *Java-B[ode]* (19 Juli), het *Bat. Nwsbl.* (19 Juli) en de telegrammen in *de Deli-bladen* geven uitvoerige bijzonderheden. In den Volksraad verklaarde de oud-generaal *Van der Weyden* den 19en Juli, dat de gebeurtenissen te Bandoeng geen aanleiding zijn tot minder vertrouwen in het Leger. Ook *De Sum. Post* (… Juli) gelooft dat de Menadoneesche militairen [in] hun werk en in hun optreden in moeilijke omstan[digheden] bewijzen hebben afgelegd — en [nog] steeds afleggen — van hun betrouwbaarheid en [toe]wijding, waaraan niets wordt afgedaan door [de] laakbare houding van enkelen hunner.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (9 Juli, 2de bl. „Het Regeeringsantwoord", *v.L.*; 14 Juli, 3de bl. „Van Welvaartspolitiek" *Z.*; 14 Juli, 3de bl. „De ziel van het Oosten", Z.), de *Java-Bode* (13 Juli „Sloopers"), het *Bat. Nwsbl.* (16 en 18 Juli „De herziening der Staatsregeling"; en de *Deli Crt.* (18 Juli „Te wapen"; 19 Juli „De greep naar de macht"; 20 en 21 Juli „De wijziging der Staatsregeling; 23 Juli, 2de bl. „Chineesche jongelui, die naar China trokken").

Regeering over de positie der Suikerindustrie.

dagbladen (o.a. het *Bat. Nwsbl.* 13 t/m. 19) vervolgen de verslagen en overzichten van den sraad. In den Volksraad somde de regeeringsschtigde voor Landbouw, Nijverheid en Handel, heer *Rutgers*, de volgende *bezwaren* op *tegen oprichten eener gouvernementssuikerfabriek* 14 Juli): De bezwaren tegen een gouvernesuikerfabriek als winstbedrijf zijn zoodanig, et anders dan kan worden ontraden, daartoe te gaan. Spr. zet de bezwaren nog nader uit-. Ten eerste wat betreft de gesteldheid der gron-. Een nieuwe fabriek op Java zou een zeer groot al behoeven, het transport vormt dus een berijken factor. Geaccidenteerde terreinen vallen delijk buiten beschouwing. Ook de voorziening rbeidskrachten levert bezwaren. Voor een renel bedrijf is een suikerfabriek gebonden aan een ruime arbeidsmarkt, aangezien de arbeidsen een belangrijken factor vormen. Spr. be- voorts, dat het gewenscht is, dat het Gouverent voor deze industrie als onpartijdig arbiter uden blijft; zoodat het daarom niet gewenscht at de Regeering dit bedrijf zelf ter hand neemt. volgens wijst hij op den gunstigen invloed door uikercultuur geoefend op de economische posier bevolking. Om het ingrijpend belang der being bij de suikerindustrie is 't gewenscht, dat Regeering een volkomen neutraal standpunt emt. De kapitaalsuitgaven becijfert spr. op 30 40 millioen. Blijkens de rentabiliteitsgegevens het cijfer der rentabiliteit om en bij de 8 pCt. winstmarge is klein. Bovendien heeft men reke- te houden met de onvoldoende stabiliteit der erindustrie, door het beperkte afzetgebied. Java t zijn afzetgebied buiten Azië bijna geheel zien wijnen en heeft geen kans voor herwinning, ijl voor de naaste toekomst West-Indië via an op de Japansche en Chineesche markt als een uchte mededinger verwacht kan worden. Om al e redenen is het entameeren van een gouverents-suikerfabriek ongewenscht.

het *Soer Hbl.* (9 Juli, 3de bl.) bespreekt de heer graaff het artikel van den ass. res. Suermondt Kol. Stud." over „*Ontvoogde suikerindustrie*".

II. UIT DE INHEEMSCHE EN CHINEESCHE PERS.

Over de Zending in Indië.

het Javaansch-nationalistische blad *Sedijo* o te Djokja komt over dit onderwerp een beuwing voor. Schrijver zegt dat de Vorstenlan- op Java vroeger verboden terrein waren voor de ling, omdat men daar reeds een godsdienst had, den Islam, doch door de handigheid der zendeen is het hun toch gelukt in de Vorstenlanden te dringen. De santri's (Moh. theologische stu-) nemen hier geen genoegen mede, doch de Chrisn storen zich daar niet aan. Zij hebben subsidies egen omdat ze op de hoogte zijn van de desbeende bepalingen en bovendien worden die bealingen voor beide categorieën van godsdienstars niet op dezelfde wijze toegepast. Gelukkig is merkt schrijver op, dat de Hooge Regeering aan boorlingen nog wat gunsten heeft willen verlee-, anders zouden zij geheel machteloos worden.

orts legt hij uit dat het Christendom in Indië eid wordt door twee corporaties, de Protestante zending en de Katholieke Missie. Waar de eene s terrein heeft gewonnen, mag de andere niet en, maar als dat intusschen toch eens wèl gert, gaan beide corporaties met elkaar wedijveren energie of in hulpbetoon aan het volk, o.a. door oprichten van scholen en ziekenhuizen.

Regel is dus dat beide zendingen elkaars arbeidserbiedigen, doch zij zien er geen been in om in het gebied van andere godsdiensten te drin-, hetgeen schrijver hebzuchtig en onrechtvaardig t. Zij moesten dat niet doen, doch de toestand werkelijk dat de zending ook vasten voet tracht krijgen in streken waar de Islam of het Boeddhise reeds gevestigd zijn. De verbreiders van den Isn en het Boeddhisme voelen hun onmacht tegen- de actie der zendelingen en missionarissen, om- ze minder flink zijn en minder dicht staan bij „dessa's" (bedoeld worden zeker de bevoegde oriteiten), maar ze laten zich toch niet ontmoeen.

Geschiktheid voor bestuursbetrekkingen.

Een schrijver in het blad *Sipatahoenan* (orgaan Ver. Pasoendan te Tasikmalaja), knoopt een beschouwing vast aan een mededeeling van den Landvoogd op de laatste persaudiëntie, dat de moeilijkheid van de toevoeging van personeel aan de Regenten hierin gelegen is, dat men goed onderlegd personeel moet hebben, met verantwoordelijkheidsgevoel, waaraan de Regenten werk zouden kunnen overlaten enz. Schrijver merkt op dat het hem nooit ter oore is gekomen dat een Regentschapssecretaris slecht werk levert of geen verantwoordelijkheidsgevoel heeft. Het is te begrijpen dat men in het begin fouten kan maken, maar daarom is het, dat de Provincie een inspecteur beschikbaar stelt om aan de secretarissen leiding te geven en hen te leeren. Men zal bovendien na een jaar of wat toch wel vanzelf de noodige bekwaamheid krijgen en behoeft voor die betrekking toch geen doctor of meester in de rechten te zijn.

Wat het verantwoordelijkheidsgevoel aangaat, zegt schrijver, dit is niet iets specifiek uitheemsch, maar hangt van den persoon zelf af. Hij vermoedt dan ook dat het hier geen kwestie is van gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel, doch van werkkracht en zou gaarne zien dat hiernaar een onderzoek werd gehouden.

Men zal straks nog zeggen dat ook een Wedana, Patih, ja zelfs een Regent Europeaan moet zijn. Wat blijft er dan over voor den Inlander? Schrijver zegt, dat als hij op bedoelde pers-audiëntie tegenwoordig was geweest, hij verklaard zou hebben: „Aangezien *goed* regeeren niet is een kwestie van geweldige theorethische geleerdheid, doch 't voornamelijk aankomt op degelijke kennis van het zieleleven der geregeerden en op het van liefde en toewijding voor hun belangen kloppend hart... en waar er onder de Wedana's en Patih's naar mijn bescheiden meening velen zijn die geacht kunnen worden de noodige theoretische kennis te bezitten...., zou ik, Excellentie, willen vernemen of de Regeering het oogenblik niet gekomen acht om de controleurs door genoemde functionnarissen te vervangen."

Merdeka.

Dit is de naam van een in Mei l.l. door de International Student-club, een vereeniging van studenten aan de Azhar-universiteit te Caïro, opgericht blad in de Maleische taal en in het Latijnsch letterschrift. Het zal streven naar waarheid en reinheid, ter vermeestering van de vrijheid van Indonesië en het Maleische Schiereiland.

De redacteur Alimoeddin Fahir zegt in een inleiding o.m. dat het eigenlijk niet gepast is voor nog studeerende jongelieden, om een blad uit te geven en te redigeeren, doch dat zij daartoe gedreven werden door het hooren en denken over toestanden waaronder de verdrukte volken gebukt gaan, die uitgezogen en onderdrukt worden door de kapitalisten van de wereld, speciaal door het overdenken van de ellende geleden door het volk van Indonesië, dat voortdurend uitgezogen en verdrukt wordt door de wreede imperialisten. Hij zegt dat daar in den laatten tijd nog is bijgekomen de buitengewone wijze waarop de verdrukkers hun rol hebben gespeeld tegenover Indonesië en in het bijzonder tegenover de betrokkenen in den opstand, nu kort geleden door het volk tegen de machthebbers gepleegd als een krachtproef voor de vermeestering zijner rechten uit de handen dier hebzuchtige lieden.

In deze inleiding wordt ook afgegeven op Tjokroaminoto, naar aanleiding van diens in het blad Soeara Perdamaian gepubliceerde meening over de doodstraf. Schrijver zegt dat deze „kiai" zonder eenigen schroom koran-uitleggingen heeft verdraaid en veranderd, met de bedoeling om de doodstraf te doen toepassen op de leiders van het verdrukte Indische volk, dat de vreemdelingen uit het vaderland verdrijven wil.

In een noot wordt medegedeeld dat de redactie toen dadelijk een telegram aan den G. G. te Buitenzorg heeft afgezonden met het verzoek om de doodstraf niet toe te passen.

De studenten te Caïro.

In dit eerste nummer van *Merdeka* komt ook een artikel voor, waarin beschreven wordt de houding der te Cairo studeerende Indonesische jongelieden. Schrijver wijst op den steeds wassenden ijver om zich te organiseeren op den grondslag van het ware nationalisme en op de oprichting van hun vereeniging Djamijah Chairijah, waarop gevolgd is de uitgifte der bladen Seroean Azhar en Merdeka. Hij

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

GARAGES

Garage Havro, Kanonstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GASFORNUIZEN

American House, Anna Paulownastr. 21, Den Haag.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof", Vierhouten.
Grand Hotel des Pays Bas, Groote Markt, Arnhem.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankaplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Onde Schev. weg 21, Den Haag.
Pension Strikwerda, 76 J. v. Oldenbarneveldtlaan, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

Frans van Wijk, Vlamingstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kleedingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

KRUIDENIERSWAREN EN COMESTIBLES

A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

METAALWAREN

A. Frieling, Schalkburgerstraat 381, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Ampèrestraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Jungschläger, Cillierstraat 37, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

MOTORHANDELAREN

Holland Motor- en Rijwiel Comp., W. de Withstraat 68, Den Haag.

vertelt hoe ook de in Nederland wonende Indonesische jongelieden ter weerlegging van de leugens der Hollanders, propaganda-artikelen en bekendmakingen verspreiden in verschillende talen. De voorzitter van bovengenoemde vereeniging ontving van die jongelieden een in het Engelsch gestelde bekendmaking, waarin de oprichting in Nederland werd bericht van een „Indonesian Information-bureau and Press-agency", bestemd om de reinheid van het streven der Indonesiërs en de onrechtvaardigheid der Hollanders aan de volken van Europa en Amerika bekend te maken.

De Indonesische studenten voelen het als een plicht om in Cairo een dergelijk comité te vormen, ten einde de onrechtvaardigheid der Hollanders ook bekend te maken aan alle Arabisch sprekende volkeren, van Marokko tot Perzië toe.

Het blad Merdeka voelt daarom ook de plicht om uit de verte de landgenooten op te wekken zich te vereenigen in een eensgezinde organisatie, met het nationalisme als geloof, tot een leger van ongeveer 50 millioen soldaten, die elk voor zich de eer van het vaderland willen verdedigen. Schrijver merkt hierbij op dat de Nederlanders, alles bij elkaar daar slechts 6 millioen tegenover kunnen stellen.

Men wanhope niet, de vrijheid zal verkregen worden.

De hoofdredacteur van meergenoemd blad *Merdeka* te Cairo, Zainoeddin, schrijft in het eerste nummer een artikel onder genoemd hoofd, waarin hij begint met te betoogen dat het niet alleen enkelingen en ontwikkelde mannen zijn in Indië, die de imperialisten kennen en een diepgewortelde haat tegen hen koesteren, doch allen, jong en oud, mannen en vrouwen, al zijn ze ook nog te dom om de beteekenis te vatten van de vrijheid en de manieren te weten om die vrijheid te veroveren.

De opstand in Indonesië van einde 1926 is van zeer groote beteekenis en van diep ingrijpenden invloed. De schrijver ziet er het begin in van een arbeid van onschatbare verdienste voor het volk van Indonesië en Malakka. Hij is er van overtuigd dat er geen einde aan zal komen voordat het verdrukkende ras van den geboortegrond weggejaagd is. Dit is niet omdat het zaad van den opstand komt uit een hart vol ruwheid, ontrouw en zucht naar gewin, doch uit liefde voor den geboortegrond en haat tegen de imperialisten, die vijanden, welke het zoo rijke en schoone vaderland op willekeurige wijze regeeren.

Voorts wijst hij er op hoe ook in andere landen, als Marokko, Syrië, Tripoli enz. dergelijke bewegingen plaats vinden en dat de volken daar ook den strijd zullen voortzetten, totdat zij, met opoffering van alles, het land teruggewonnen zullen hebben.

Schrijver zegt verder, dat er oneindig veel beweegredenen zijn in de harten der rasgenooten in Indië en Malakka, voor het doen ontkiemen van haat tegen de regeering en hij wijst er op hoe vóór 1918 de meeste jongelieden geen notie hadden van de politiek en slechts aan mooie kleeren e.d. dachten, doch hoe thans een heele ommekeer valt te constateeren en gezegd kan worden, dat over het algemeen genomen, zelfs de nog onmondige kinderen reeds op de hoogte zijn van de wegen der politiek; dat haat tegen de regeeringspartij bij hen als het ware tot vleesch en bloed is geworden.

De Regenten en andere overheidspersonen schijnen nog niet doordrongen te zijn van de ware beteekenis van de liefde voor den geboortegrond; misschien kennen zij het gevoel wel, maar worden zij door zucht naar gewin er toe gebracht het volk zand in de oogen te strooien.

Schrijver besluit zijn artikel met te zeggen dat door het bovenstaande ieder, die nog geen vaderlandsliefde kent, nu wel tot besef zal komen en eindigt met de verklaring dat men nu duidelijk genoeg weet dat de Indische regeering er maar op los regeert en haar inhalige en verraderlijke natuur botviert op het rijke Indonesië. Hij roept dan uit: „O mijn rasgenooten Indonesiërs, buigt uw hoofd voor de waarheid en bukt niet voor de macht!"

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Joden in Suriname.

De heer Fr. Oudschans Dentz deelt ons mede, dat de voordracht welke hij in Januari j.l. heeft gehouden voor de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden over het onderwerp: „De kolonisatie van de Portugeesche Joodsche natie in Suriname en de geschiedenis van de Joden-Savanne", bij voldoende inteekening in druk zal verschijnen. Het werkje zal ongeveer 4 vel druks beslaan, verlucht worden met tal van foto's en een kaart en verschillende historische bijlagen bevatten (o.a. een geschiedkundige tijdtafel).

Dr. H. D. Benjamins, oud-inspecteur van het Onderwijs in Suriname en redacteur van de „West-Indische Gids", zal een voorwoord schrijven. De prijs zal bij inteekening *f* 1.25 bedragen en na verschijning *f* 1.50. Men kan zijn bestellingen doen bij den heer Oudschans Dentz, Obrechtstraat 1.., Den Haag.

Wajang-klitik op Java.

In het 22 Juli-Nr. van de „Hollandsche Revue" schrijft de heer M. B. Goslings over een „wajang klitikopvoering op Java". De schr. merkt op dat de *wajang klitik* uit een veel lateren tijd dateert dan de soort van wajang, waarbij de schaduwen der platte *lederen* poppen op een groot, verlicht katoenen scherm worden geworpen, wat het geval is bij de zgn. *wajang poerwo* en de *w. gedog*, tezamen vormende het lederen *schimmen*tooneel, waarbij het naamsverschil van deze twee wajangsoorten alleen berust op een verschil in repertoire. De vlakke platte, polychroom beschilderde *houten* poppen van den *wajang klitik* echter, met *lederen* armen, welke door den dalang (vertooner) met behulp van eraan gebonden stokjes, die hij in zijn rechterhand houdt, worden bewogen, bezigt men *nooit* voor het afwerpen van schaduwen op een doek; het publiek ziet de poppen steeds zelf.

Foto's van wajang-kelitik-opvoeringen schijnen over het algemeen maar heel weinig genomen te worden; schr. voegt er twee aan zijn opstel toe. Jammer is het echter dat deze geen *werkelijke* opvoering weergeven en daardoor het noodige leven missen, doch de deskundige toelichting van het ontbrekende door den heer Goslings, vergoedt veel.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 9 (van 3 Aug.) bevat weder een vervolg van Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis' economische schetsen uit de Inlandsche samenlevingen in Oost-Indië. — Verder het 14e vervolg van „Schetsen en herinneringen van een oud-Ind. officier van gezondheid", waarin diverse ervaringen uit zijn verblijf en reizen in Midden-Sumatra. — Een tweede Bataksche schets handelt over het weven in de Bataklanden. — Dr. Z. Kamerling publiceert onder het opschrift bekende en merkwaardige Indische planten in woord en beeld bijzonderheden over Sagopalmen. — Ten slotte eenige bijzonderheden over de jongste vliegtocht Amsterdam—Batavia v.v.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

De jongste afl. van dit tijdschrift (Nr. 1—3 van bl. 87) bevat een wetenschappelijke verhandeling over de aardbevingen in de Padangsche Bovenlanden, welke aldaar, vooral op 28 Juni 1926, zulke groote verwoestingen hebben aangericht. Dr. S. W. Visser vermeldt de resultaten van het seismologisch onderzoek (waarbij vele sprekende afbeeldingen), terwijl r. M. E. Akkersdijk uitkomsten publiceert van zijn vulkanologische onderzoekingen.

De heer J. Ch. van Schouwenburg schrijft een bijdrage „Volksverheffing op biologischen grondslag en hoe daartoe in Ned.-Indië te geraken" (Doel van dit schrijven is in Indië te geraken tot de oprichting van een Eugenistisch laboratorium, waarvoor de schr. reeds te voren propaganda maakte in het tijdschr. Kol. Studiën).

Dr. H. J. Berlage Jr. geeft een kort overzicht van het weer in Indië in 1926.

Onder het opschrift „Fragmenta Papuana" een drietal artikelen van Dr. H. J. Lam, waarvan het eerste betrekking heeft op de geschiedenis van het Mamberamo-onderzoek in het algemeen en die van de expeditie 1920—'22 in het bijzonder en het tweede meteorologische gegevens bevat, welke door schr. tijdens die expeditie zijn verzameld. Het derde bevat gegevens over de flora en de vegetatie van het Neder-Mamberamo-gebied (een en ander met vele ill. en kaartjes).

De heer H. J. V. Sody publiceert een lijst van vogels en zoogdieren welke voorkomen in de omgeving van Buitenzorg.

Ten slotte brengt deze zeer belangrijke afl. nog de volgende bijdragen: De ontwikkelingsgeschiedenis der planeten van uit een nieuw gezichtspunt, door Dr. H. P. Berlage Jr. — Totaliteits-radiographie, door Dr. Denis Mulder. — Bewegingen van planten, Lezing van Prof. Went. — Zwaartekrachtsmetingen a/b H. M. onderzeeboot „K. XIII".

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

. 3 van deel 67 bevat, naast een aantal bijdra- welke alleen voor medici van belang geacht n worden, nog eenige artikelen, n.l.: Gezond- toestand en sterfte der kinderen op de cul- ndernemingen ter Sumatra's Oostkust aan- n bij het Serdang Doctor Fonds gedurende het 926, door Dr. E. Smits. — De vereeniging ter ng der lepra in Ned.-Indië, door J. D. Kä- . — Het zenuwlijden der blanken in de tropen, Dr. F. K. G. van Loon.

Indisch Militair Tijdschrift.

den inhoud van jaarg. 1927, No. 7. De ver- nde en beveiligende taak van de divisie-cava- nader uitgewerkt, door M. Thomson. — De eelsvoorziening bij de luchtvaartafdeeling, B. van Lent. — Bouwkunde voor den officier, met den geniedienst, door J. B. A. Bruning teekeningen). — Eenige algemeene beschou- n over den gasoorlog door Dr. H. J. van Gif- n A. Gottschal (slot). — De organisatie van obiele artillerie van het Indische leger, door Lagerwerf. — Bevordering der rechtskundige s van officieren. — Politiek overzicht, door B. (met kaart).

De Indische Culturen.

ofdzakelijke inhoud van No. 14 (15 Juli '27). twikkeling van de erfcultuur, door Ir. E. de (vervolg). — Klassificatie van de suikerriet- teiten volgens E. W. Brandes. — Bevruchting n kokospalm. — Rubber i. Zuid-Indië, door H. Ashplant. — Over de bodemverzorging op ondernemingen in het Zuid-Aziatische cul- gebied (vervolg), door L. W. Weddige. — De atie van synthetische stikstofmeststoffen. — nieuwe Suikerconventie.

De Indische Mercuur.

33 (17 Aug.). Nieuwe werkwijze bij de be- ng van rietvariëteiten, door Dr. H. C. Prinsen gs. — De scheepvaart op West-Afrika en -Indië in de 18e eeuw, door J. Hudig Dzn. reking). — Internationale koloniale tentoon- ng 1929, Parijs—Vincennes. — De bevolkings- r en import van werkkrachten (ontleend aan lg. Handelsbl.). Suriname en Curaçao (Mede- ngen ontleend aan het verslag van de Kamer Koophandel te Rotterdam). — Petroleum-poli- n Ned.-Indië. — Kultuurberichten. — Kleine deelingen. — Financieele berichten en versla- zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — fd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut een opgave van recente literatuur over eco- sche zaken, arbeidsvraagstukken, nijverheid, offen, enz.

Inter-Ocean.

fraai geill. April afl. brengt o.a. een artikel en heer S. Reitsma, getiteld: Bandoeng's twen- birthday. — Mevr. M. A. Reitsma-Brutel Rivière beschrijft hare indrukken van een reis id-Sumatra. — Het supplement bevat schitte- afbeeldingen van den Bromo en omgeving va, met verklarende onderschriften.

De huidenhandel op Java.

het laatste Nr. van het orgaan van de Amster- che Huidenclub komt van de hand van F. J. H. een artikel voor over den huidenhandel op De in het onderwerp belangstellenden kun- en overzicht van het art. raadplegen in de t. van 18 Aug. (Avondbl. C.).

e lezen daarin dat verrotte en daardoor niet uitvoer geschikte huiden wel door de bevolking en geconsumeerd! „De uitschotsoorten wor- n het algemeen niet uitgevoerd. Ten deele is en raadsel wat ze daarmee doen, ten deele r worden ze verwerkt tot een eetbare massa ij de rijsttafel geconsumeerd wordt, en er dan t als opgebakken aardappelen, luchtig en cro- en zeer goed eetbaar. Die nog niet zoo hee- al verrot of onbruikbaar zijn, worden door andsche looierij nog verwerkt."

* * *

atistiek van de intergewestelijke handelsbewe- der buitengewesten over het 2e halfjaar 1926. edeelingen van het Centraal Kantoor voor de tiek, No. 47).

aeozoicum (?) in Sarawak en Britsch Noord- o, door Ir. L. H. Kool (De Mijn-ingenieur, '27).

Djatihout als locomotief brandstof, door Ir. K. Gartner (De Ingenieur, 13 Aug. '27).

East-monsoon forecasting in Java, by Dr. H. P. Berlage Jr. (Verhandelingen Kon. Magn. en Meteorol. Observatorium te Batavia, No. 20).

Verslag betreffende het spoor- en tramwegwezen in Ned.-Indië over 1925 (elfde verslag). (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Handboek voor verlofgangers (Vereeniging van Indische Verlofgangers), zesde uitgave, 1927. (Geïllustreerd). (Den Haag, N.V. Ned. Ind. Uitgevers-Maatschappij).

Het bevolkingsvraagstuk op Java (De Vrijheid, 17 Aug.).

Catalogus van academische geschriften in Nederland en Nederlandsch-Indië verschenen. 3e jaargang 1926. (Utrecht, Nederl. Ver. van bibliothecarissen). (Amsterdam, Centraal Boekhuis).

Pictoral history of civilization in Java, bij Dr. W. F. Stutterheim, Translated by Mrs. A. C. Winter-Keen. (Weltevreden—Leiden, G. Kolff en Co.).

Coöperatie in Nederlandsch-Indië, door L. A. de Waal. (De Opbouw, 15 Aug. '27).

Verslag omtrent den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Ned.-Indië over het jaar 1926. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

De Compagnie voor het eerst op Java, door A. Weremeus Buning. (De Ind. Verlofganger, 19 Aug. 1927).

Suriname.

De West van 8 Juli schrijft:

De ingenieur Wolvekamp is onlangs teruggekeerd van zijn verkenning in Boven Suriname. Door den hoogen waterstand was het niet mogelijk gesteente ontsluitingen te treffen, zoodat het geologisch onderzoek tot nog toe vruchteloos is gebleven.

De heer Wolvekamp heeft zijn maatschappij telegrafisch geadviseerd om den knoop door te hakken en te beginnen met diepboringen. Hij mocht op dit advies eenige dagen geleden een bevestigend antwoord ontvangen. Eind Augustus zal de heer Koker te Paramaribo terugkeeren, in gezelschap van een booringenieur en het noodige boormateriaal.

De heer Wolvekamp zal de komst van den booringenieur afwachten.

* * *

Over de bauxiet-onderneming „Ongelijk" schrijft *De West* van 15 Juli:

De onder leiding van den heer Fairweather alhier opereerende bauxiet-onderneming „Ongelijk" heeft dezer dagen machinerieën aangevoerd voor het verbrokkelen, wasschen en drogen van het product. De machinerieën, die reeds naar het placer in het Para-district vervoerd zijn, hebben een capaciteit voor behandeling van honderd ton bauxiet per dag. Zij worden door een stoommachine in beweging gebracht. Na de voorloopige verschepingen, die tot dusverre meer het karakter van proefzendingen hadden, hoept men de volgende week met de eigenlijke exploitatie een aanvang te maken.

Men rekent voorloopig op een gemiddelde productie van 75 ton per dag.

De onderneming werkt op dit oogenblik met een personeel van ongeveer 90 man, waaronder een twintigtal ambachtslieden en een zeventig arbeiders voor het eigenlijke mijnwerk en het transport.

De bauxiet wordt in ponten vervoerd naar een punt genoemd Loading Station aan de monding der Para-doorsnede, waar de noodige inrichtingen zullen worden gemaakt om met zeeschepen de bauxiet te kunnen afhalen.

„Ongelijk" werkt vrijwel uitsluitend met arbeiders uit de Para, die des avonds terugkeeren naar hun woning, zoodat er weinig woningen behoeven te worden gebouwd op de onderneming zelve.

De heer Fairweather verklaarde ons, dat het aanbod van werkkrachten tot dusverre ruim voldoende is en dat hij tevreden is over het Para-werkvolk. De reputatie dat dit volk lui is, is zijns inziens onverdiend.

Wanneer de installatie op het placer voltooid is, zal de ingenieur Mr. Collester, die met de leiding van een en ander belast is, terugkeeren naar de Ver-

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(*Vervolg*).

MUZIEKHANDELAREN
Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS
P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX
Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.
De Vries & Co., Dam 6, Amsterdam.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN
Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PARFUMERIEEN
A. C. Kruller-Pel, Fred. Hendrikl. 258, Den Haag.

PIANOHANDELAREN
G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

POELIERS
P. van Beek, Spui 181a, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK
C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN
J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RECHTSKUNDIG INCASSO- EN DETECTIVE-BUREAU
v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.
„Hilvers", Westeinde 235, Den Haag.

RESTAURANTS
Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

SCHOENMAKERS
A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL
F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN
J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ
Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN
Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.
Stoomvaart-Mij. Nederland, Amsterdam.

STUCADOORSWERKEN
L. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN
Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.
A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN
Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN
Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S
Toko Bogor, Suezkade 12—12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN
Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS
Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPHUIZEN
Kunstzaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN
Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN
Lederverffabriek „De Admiraal", Amsterdam.

VERZEKERINGEN
's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN
H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.
Verwoerdt, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN
Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

eenigde Staten, vermoedelijk reeds de volgende maand.

* * *

In *De West* van 19 Juli een mededeeling dat het hoofdkantoor te New York besloten was tot liquidatie van de katoen-onderneming in Nickerie. In het nummer van 29 Juli lezen wij dit nader bericht:

„De pogingen die van hieruit zijn aangewend, om de voortzetting van de Katoen-onderneming in Nickerie te verzekeren, hebben reeds een aardig succes opgeleverd. In ieder geval staat nu reeds vast, dat het bedrijf zal worden voortgezet tot den volgenden oogst, dat is dus tot October of November."

* * *

De West van 19 Juli schrijft:

„Het s.s. Kangean, kapitein Bleeker arriveerde na een voorspoedige reis van 42 dagen (de boot vertrok 6 Juni van Batavia) via het Suezkanaal, gistermorgen aan Braamspunt. Twee koloniale schepen waren uitgezonden ter afhaling der immigranten, wier ontscheping vlot van stapel liep.

Van Java vertrokken 509 mannen, 415 vrouwen en 18 kinderen. Onderweg overleden 3 vrouwen en 1 man, (een man en een vrouw sprongen over boord) terwijl een der Javanen wegliep. Er vond 1 geboorte plaats, zoodat in Suriname aankwamen 938(?) koppen.

De gezondheidstoestand was zoowel op reis als bij aankomst uitstekend. Met de geneeskundige leiding op reis was belast dr. Heerke.

Het physiek van de aangekomen immigranten is zeer bevredigend. Het meerendeel is afkomstig van midden-Java. Dank zij de bemoeiingen van ons immigratie-departement gelukte het ditmaal ook een aantal gehuwde paren (in totaal 28) over te krijgen, wat van belang wordt geacht voor het gehalte der immigranten.

De Kangean vertrok 18 Juli weder, om via New York terug te keeren naar Indië."

* * *

In ons vorig nummer schreven wij:

.... „Toen de Ondernemersraad voor Suriname met zijn rekest aan den Minister van Koloniën en de daarbij gevoegde nota voor het voetlicht trad, hadden velen de verwachting dat de Nederlandsche ondernemingsgeest ook Suriname tot terrein van werkzaamheid zou kiezen, maar naar buiten is daarvan tot dusver niets gebleken. Wat er achter de schermen voorvalt weten wij niet...."

In een persgesprek van Mr. Dr. Schoch, hoofddirecteur van de Surinaamsche Bank te Amsterdam, in *De Telegraaf* van 20 Augustus wordt het scherm tot zekere hoogte opgelicht:

„Dat wij echter stilzitten", aldus de heer Schoch, „dat wij dutten en slapen, zooals allicht beweerd wordt en ook beweerd is, is grootendeels onjuist. Noch de regeering, die thans eigenlijk voor het eerst tot krachtige medewerking bereid is (gelukkiger combinatie dan de heeren Koningsberger-Van Heemstra is nauwelijks denkbaar), noch de Ondernemersraad voor Suriname, die energiek het initiatief heeft genomen, noch de heer Schoch zelf, als voorman van het bankwezen, gunnen zich maar een oogenblik rust in hun pogingen, Nederlandsch kapitaal, Nederlandschen handel en speciaal onze Oost belangstelling voor Suriname bij te brengen. Niet de regeering, niet de Ondernemersraad, niet het bankwezen slapen dus, doch de *handel*, die wij nu met oneindige moeite bezig zijn, uit zijn lethargie op te wekken. Im grossen und ganzen is ons dit nog niet gelukt. De groote ondernemingen beoordeelen Suriname naar zijn treurig verleden en laten zich den loef afsteken door Amerikanen, die zich om het verleden niet bekommeren, doch een wijderen blik in de toekomst durven slaan. Van pessimisme is echter geen sprake. Ik ben overtuigd dat onze pogingen binnenkort met succes zullen worden bekroond. Doch hiervoor is noodig, dat den handel geen tijd wordt gegeven om weer in te slapen. Een bericht over groeiende Amerikaansche belangstelling zal op zichzelf reeds zijn uitwerking niet misen en op de Hollandsche en Indische ondernemers als een stimulans moeten werken..."

Het slot van het artikel willen wij hier nog laten volgen:

.... „Toch groeit Nederlands interesse in Suriname, al blijft het groot kapitaal nog treuzelen. Men wordt wakker en vooral de jongeren zien, wat met doorzettingsvermogen te bereiken is. Katoen, cacao en koffie, hout en vruchten beheerschen, behoudens de mineralen, Suriname's toekomst. En reeds trekken er enkele jongelui heen, voorzien van wat kapitaal, goede kennis en goeden moed en zij zullen zich over medewerking van regeering, Ondernemersraad en bank niet te beklagen hebben.

Dat behalve de Amerikanen ook andere landen zich voor Suriname in hooge mate interesseeren, blijkt volgens den heer Schoch haast dagelijks.

Niet alleen de Duitschers, doch ook in den laatsten tijd de Italianen hebben inlichtingen verzocht omtrent de mogelijkheid van immigratie. Bij dezen druk van alle kanten zal Nederland eindelijk wel weer zichzelf moeten worden, al is het dan ook met groote en eindelooze moeite."

Nu wij dus achter de schermen hebben kunnen kijken blijft onze indruk dat de slaap zeer vast of de onwil zeer intens moet zijn.

* * *

Ten vervolge op het bericht dat in Suriname en Curaçao eerlang, door middel van een opdruk in frankeerzegels veranderde brandkastzegels in zeven waarden (3, 10, 12½, 15, 25, 30 en 50 cent) zullen worden uitgegeven, welke zegels wegens de beperkte oplaag niet hier te lande, doch uitsluitend in Suriname en Curaçao verkrijgbaar zullen worden gesteld, kan nog het volgende worden meedegedeeld.

De verkoop van de zegels aan de loketten van het postkantoor te Paramaribo en van de postkantoren in Curaçao vangt op Maandag 3 Oct. a.s. aan.

De zegels zijn echter, voor zoover de voorraad strekt, bij volledige stellen van zeven zegels, ook verkrijgbaar op schriftelijke aanvrage, te richten respectievelijk tot den administrateur van Financiën van Suriname te Paramaribo en tot den directeur van het postkantoor te Willemstad (Curaçao).

De aanvragen moeten vergezeld gaan van het voor het verlangde aantal volledige stellen verschuldigde bedrag, vermeerderd met *f* 0.50 voor Suriname en *f* 0.50 voor Curaçao, wegens te maken kosten. Desgewenscht kan het verschuldigde, tot uiterlijk ... September, ook worden gestort bij, dan wel per postwissel overgemaakt aan het Hoofd van de 3e Afdeeling van het Departement van Koloniën, in welk geval daarvan bij de schriftelijke aanvrage melding moet worden gemaakt. Het eventueel te veel betaalde zal t.z.t. na aftrek van de kosten worden terugbetaald.

De toewijzing der zegels, welke pondspondsgewijze geschiedt, met dien verstande, dat zoo mogelijk aan iederen aanvrager ten minste één stel zal worden gegund, zal op voormelden datum van 3 October aanvangen.

* * *

Het Corr. Bur. meldt:

„Reeds sedert geruimen tijd zijn voorbereidingen getroffen voor het tot standkomen van een rechtstreeksche radio-telegrafische verbinding tusschen Nederland en Ned.-West-Indië (Suriname en Curaçao). De totstandkoming wachtte op het gereedkomen der zenders in West-Indië. Waarschijnlijk is thans dat de installaties aldaar nog in den loop van dit jaar bedrijfsklaar zullen komen. Nadat alsdan door den telegraafdienst de noodige exploitatieproeven zullen zijn genomen, mede om vast te stellen, welke tijdvakken voor de uitseining het meest geschikt zijn, zal de dienst spoedig daarna voor het publiek kunnen worden opengesteld.

* * *

Uit goede bron wordt vernomen, dat het voornemen bestaat om Hr. Ms. „Hertog Hendrik" dit jaar een winterreis te doen maken naar eenige havens in de West-Indische wateren, waarbij ook eenige andere plaatsen in de Antillen zullen worden aangedaan.

De reis zal worden aangevangen in November, om begin April weder in Nederland terug te keeren.

* * *

De Vrijheid van 10 Augustus, een bericht uit *De West* overnemende, schrijft daarboven: „Schoolstrijd op Suriname". Keeren wij terug tot den tijd toen men, ook in de Tweede Kamer, meende dat Suriname een eiland is?

Of wil de schrijver te kennen geven dat die heillooze strijd ook op Suriname is neergedaald? Een verkorte uitdrukking dus?

Curaçao.

Aangename samenwerking!

De onder-voorzitter van den Kolonialen Raad heeft het noodig geacht in de Raadsvergadering van ... Mei 1927 den heer Lansberg, die toen na zijn terugkeer uit Nederland weer voor het eerst den voorzittersstoel bezette, het volgende toe te voegen: „Slechts wil ik wijzen op de aangename samenwerking, die steeds geheerscht heeft tusschen Bestuur, dat voorstelde en verdedigde, Raad, die overwoog en aanpaste en Hooge Regeering, die wikte en beschikte." Waarom juist dit de heer Lansberg hooren moest, weten wij niet en kreeg de aangesprokene ook niet te hooren, maar hij zal het zijne wel ervan gedacht hebben.

Eerlijk gezegd, zouden die woorden voor ons een openbaring geweest zijn en een ernstige reden tot heroverziening, wanneer niet de notulen, die ze ons vermelden, ons bereikt hadden nà die der vergadering van 29 Juni 1927.

Wij toch leefden in de meening, dat de samenwerking tusschen bestuur en raad en hooge regeering, aan welke laatste de heer Gorsira wel een heel eigenaardige taak in het bestuursstelsel toekent, allerminst aangenaam was. Die meening berustte mede op hetgeen zich in Curaçao afgespeeld heeft gedurende des heeren Lansbergs afwezigheid. Voornamelijk in den Kolonialen Raad. Wij hebben de beraadslagingen gevolgd over de drinkwatervoorziening, aan beide zijden met ongewone scherpte gevoerd, waaraan ook de heer Gorsira deelgenomen heeft met een vraag, die wees op miskenning van den wensch van den Raad door het bestuur. Wij hebben de schriftelijk gewisselde stukken over verschillende bestuursvoorstellen gelezen, o.a. het verwijt aan de ambtenaren van openbare werken, door het bestuur met uitvoering van plannen belast, het verwijt de bestuursgemachtigde namens den Gouverneur een „niet gemotiveerde verdachtmaking" noemde, waarop hij niet mocht antwoorden. Wij hebben kennis genomen van hetgeen in en buiten den Raad is gezegd over de overschrijding der begrooting van openbare werken en over het politievraagstuk. Wij hebben nauwkeurig acht gegeven op de persstemmen uit Curaçao. Alles gemeen goed; en wij hebben met leedwezen waargenomen, dat wij in onze meening niet alleen stonden, toen wij in de openbare beraadslagingen der Tweede Kamer een algemeene ontstemming over den gang van zaken vernamen.

Misschien heeft de heer Lansberg gedurende zijn verblijf in Nederland ook wel denzelfden indruk gekregen, heeft de onder-voorzitter dit vermoed en dien z.i. verkeerden indruk willen wegnemen.

Voor lang kan hem dit niet gelukt zijn, want 7 dagen later besloot de Koloniale Raad in een vergadering, waar ook de heer Gorsira aanwezig was, met algemeene stemmen het veto der Koningin in te roepen voor de voorgestelde militaire politie, in een brief, waarin gezegd wordt, dat bij invoering der politie „de reeds bestaande ontevredenheid over de wijze, waarop in de laatste jaren het bestuur over dit gebiedsdeel wordt gevoerd", in verbittering zal overslaan.

Dat is maar wat men „aangename samenwerking" noemt.

Bestuursgemachtigden.

Wij hebben ons ook dit jaar ons er weer over verwonderd, dat alleen de administrateur van financiën als bestuursgemachtigde de openbare begrootingsbehandeling in den Kolonialen Raad bijwoonde. Het blijkt, dat dit niet te wijten is aan het bestuur, maar dat dit overleg heeft gepleegd met den voorzitter van den raad en dat deze de afvaardiging van den administrateur van financiën voldoende geoordeeld heeft. Deze gang van zaken bleek, toen een der raadsleden zijn spijt had uitgedrukt over de afwezigheid van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst..

Weer een brief aan den Minister!

In de zitting van den Kolonialen Raad van Maandag 25 Juli 1927 is zonder hoofdelijke stemming besloten, het volgende schrijven aan den Minister van Koloniën te richten:

„Naar aanleiding van de mededeeling aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting voor 1927 in Mei l.l. gedaan, dat Uwe Excellentie en de Gouverneur van Curaçao samen zullen opmaken een soort urgentie-program voor Curaçao, in het vertrouwen, dat dit programma dan met den noodigen spoed zal kunnen worden uitgevoerd, heeft de Koloniale Raad, met het oog op de omstandigheid, dat het urgentie-program voor Curaçao buiten dit gebiedsdeel wordt opgemaakt en lettende op de wijze, waarop in de laatste jaren dit gebiedsdeel wordt bestuurd en beheerd, de eer Uwe Excellentie beleefd te verzoeken, in zooverre het woord „urgentie" tot een van de normale afwijkende wijze van behandeling aanleiding mocht geven, geen uitvoering te willen doen geven aan eenig onderdeel van het program of beslissingen te willen nemen, die gevolgen voor dit gebiedsdeel kunnen hebben, vóórdat de Raad, voor zoover zulks tot zijne bevoegdheid behoort, zich over het opgemaakte programma heeft uitgesproken en zonder dat rekening is gehouden met wenschen, die als gevolg van het program in dit gewest tot uiting zouden kunnen komen.

De Raad meent er ook op te moeten wijzen, dat het volgen van een andere gedragslijn ten aanzien van deze aangelegenheid, de bestaande ontstemming zal kunnen doen toenemen."

Op de hoogte!?

Het Amsterdamsche *Handelsblad* van 20 Augustus l.l. ontleende aan *de Residentiebode* het reeds 10 dagen eerder door ons meegedeelde bericht van de aankomst van den heer A. G. Statius Muller, en voegt daaraan toe:

„Zooals men weet, is ook een petionnement door bijna alle inwoners van Curaçao geteekend, aan de Koningin gericht, om niet op de plannen van den gouverneur inzake de reorganisatie van de politie in te gaan."

De veronderstelling „Zooals men weet" is al te welwillend. Eerlijk moeten wij zeggen: „nooit van gehoord!"

Uit den Verren Vreemde.

Volkenbondskwesties in lichterlaaie.

In September komt de Volkenbondsvergadering voor haar jaarlijksche zitting te Genève bijeen. De Raad van den Volkenbond zal op den 1en van die maand zijn beraadslagingen openen. Indien Raad en Vergadering het zich tot taak stellen de kwesties op te lossen, die animositeit in de V. B. levendig houden, zullen zij voor groote moeilijkheden komen te staan; maar de V. B. heeft tot nu toe weinig neiging en aanleg getoond om zich tot onpartijdig, boven nationaal particularisme verheven regelaar van internationale verhoudingen te maken, en het is te verwachten dat de aanstaande bijeenkomsten ook weer veel zullen ontwijken van hetgeen oplossing zou moeten brengen van spannende vragen. Ligt hierin het vooruitzicht op menige teleurstelling opgesloten, daarom moet niet bij voorbaat voor de September-werkzaamheden de kans op nuttigen arbeid als verkeken worden beschouwd.

De lezers van het Kol. Wkbl. zijn op de hoogte gehouden van het eerbiedwaardig vele dat de V. B. in de weinige jaren van zijn bestaan heeft weten te verwezenlijken, en de agenda's voor de September-beraadslagingen vermelden ook weer punten van gewicht en beteekenis. Dit neemt echter niet weg, dat de V. B. gebreken van oorsprong en organisatie heeft, waardoor hij bij menig conflict meer luistert naar den wil der toonaangevenden onder de oud-geallieerden, dan naar de stem van het boven de partijen staande oordeel.

Van de vraagstukken, bij wier behandeling de objectiviteit kans heeft weer geschaad te worden door animositeit, nationale gevoeligheid, vrees voor critiek in eigen kring, vermelden wij hier enige.

Vóórdat Duitschland in den V. B. werd opgenomen en een vasten zetel in den V. B. Raad kreeg, bestond bij velen — en wij hebben tot dezen behoord — de meening, dat Berlijn nimmer het lidmaatschap zou willen aanvaarden wanneer daaraan niet het vooruitzicht zou zijn verbonden op een terugkrijgen van een deel der verloren koloniën. Berlijn is toch naar Genève gegaan. De Duitsche politiek heeft namelijk afgezien van directe eischen, en zulks niet alleen ten opzichte van koloniën, maar mede t.o.v. de ontruiming van 't bezette gebied, de schuldregeling enz. Zij wil nu eerst tot vreedzaam aanzitten rond de verbroederingstafel komen, om daar dan, in geduldig stelselmatig volharden, geleidelijk in de richting van de gewenschte effecten en resultaten te streven. Zoo ook in de richting van een overzeesch bronnen- en afzetsgebied.

Eenerzijds richten handel, scheepvaart en emi-

gratie zich er op Duitschland een afzetgebied in den vreemde te bezorgen, zonder daar de Duitsche vlag boven een bestuursgebouw te doen wapperen. Anderzijds vraagt Duitschland in den V. B. een stem in de mandatencommissie.

De mandaten zijn door den V. B. toegewezen aan verschillende mogendheden of Britsche dominions, ingevolge een bepaling in het vredesverdrag van Versailles, waarbij alle overzeesche bezittingen aan het Duitsche rijk ontnomen werden, om als een V. B-mandaat aan anderen toevertrouwd te worden. Het verlies trof Duitschland nog te meer, doordien als een der motieven gold dat Duitschland zich als onbekwaam had doen kennen om koloniën te besturen, en doordien ook de bezittingen van Duitschers in de voormalige koloniën voor de eigenaars, die eruit gezet werden, vrijwel waardeloos werden gemaakt. Berlijn heeft, zooals gezegd, geen eisch ten dien aanzien geformuleerd als voorwaarde tot aanmelden voor het lidmaatschap van den V. B. Maar spoedig nadat dit lidmaatschap verkregen was, heeft het den wensch doen kennen een plaats te krijgen in de mandatencommissie, die voor den V. B. op de mandaat-aangelegenheden toezicht houdt. Aan die mandatencommissie zendt elke mandaathouder o.a. jaarlijks een verslag, eigenlijk een verantwoording van de gevoerde politiek, in. 't Is te verklaren, dat men daarbij de kritiek van den uit den aard der zaak niet onbevooroordeelden, eruitgezetten heer van weleer, liever niet aan 't woord laat. Waarom wil Berlijn daar zoo heel gaarne bijkomen? Om, zijn aanspraken uitbreidende, zelf een mandaat te bemachtigen, of om de V. B.'s mandaathouder voor te houden dat hij 't land slechter bestuurt dan Duitschland gedaan heeft, of om voor 'n mandaat-gebied overhaast zelfbestuur te vragen? 't Verzet is te begrijpen, en toch schijnt de politiek van den dag mee te brengen, dat men er in V. B.'s kringen niet rond voor uit komt. Het verzoek van Duitschland, om een plaats in de mandatencommissie, wordt met de meeste aandacht behandeld, 't vindt steun zelfs, en de beslissing gaat van 't kastje naar de muur.

Andere kwestie, die ook om den Duitschen invloed draait. De geschiedenis van de tegenwoordige samenstelling van den Raad van den V. B. ligt nog versch in 't geheugen. Aanvankelijk hadden Frankrijk, Engeland, Italië en Japan, de vier mogendheden, die als de toonaangevers onder de geallieerden beschouwd wenschten te worden, elk een vasten zetel in dien Raad, enkele andere landen hadden een lossen zetel, die te eeniger tijd op 'n ander land zou overgaan. De V. B. stuitte herhaaldelijk op de moeilijkheid, dat verschillende groote mogendheden buiten den bond bleven en dat de uitsluiting van Duitschland de oorlogsstemming gaande hield. Zoo kwam 't oogenblik van de aanmelding en toelating van Duitschland, dat daarbij tevens in aanmerking kwam voor een vasten zetel in den Raad. Maar dit was niet alle andere V. B.-leden naar den zin. Wij hebben hierover destijds 't noodige medegedeeld, herinnerd zij nu slechts dat van de gelegenheid gebruik werd gemaakt om ook uit te maken over welke termijnen de losse zetels zouden loopen, zoodat deze inderdaad aflosbaar zouden worden. Doch Spanje, Brazilië, Polen waren niet tevreden met 't vooruitzicht hun zetel in den Raad binnen een nu vast te stellen tijd kwijt te zullen raken. Indien Duitschland een vasten zetel kreeg, wilden deze landen er ook een hebben; andere landen kwamen mede om een zetel vragen, zij 't maar een losse. De toonaangevende mogendheden wilden ook wel zeteluitbreiding toestaan, als tegenwicht voor Duitschland's invloed.

De oplossing werd gezocht in een uitbreiding van 't zetelaantal, èn in de schepping tevens van 't instituut der verlengbare losse zetels. Deze oplossing bevredigde Spanje en Brazilië niet, die hun lidmaatschap van den V. B. opzegden. Polen nam er vrede mee, en zit dus in den Raad met het (stellige) vooruitzicht, den zittingstermijn, na afloop, weer verlengd te zien. Er kon toen nog een der andere losse zetels verlengbaar verklaard worden. Maar geen der andere houders van zoodanigen zetel bleek hierop gesteld. Bij België, dat tot de mogendheden behoorde, die na 1 jaar aan de beurt van uittreden waren, werd destijds een poging gedaan om zich er voor te laten vinden; maar 't ging hierop niet in.

Nu is 't tijdstip aangebroken waarop zij, wier termijn na 1926 op 1 jaar gesteld werd, vervangen moeten worden. En thans verluidt, dat België zich bedacht heeft en wèl voor verlenging in aanmerking wil komen. Hierin zou men niets anders behoeven te zien dan nadere overweging bij verandering van omstandigheden. België heeft het aanbod vroe[ger] o.m. afgewezen omdat het de hoop koesterde, [dat] Spanje nog op zijn ontslagbesluit zou terugko[men] en dat voor dit land de verlengbare Raadszetel [dan] nog beschikbaar zou zijn. Nu Spanje in zijn be[sluit] volhardt, zou hier alleen al een verklaring kun[nen] liggen voor het veranderde inzicht te Brussel. [Het is] echter eigenaardig dat de Belgische vertegenw[oor]diger in de commissie die de Raadsreorganisatie [te] behandelen kreeg, senator de Brouckère het begi[nsel] der wisseling sterk voorstond, en daar België s[edert] 1920 in den Raad zit, heeft 't zijn deel in ru[ime] mate gehad.

Achter de veranderde houding van de Belgische regeering wordt dan ook meer gezocht. In den Ra[ad] van 14 vormt een kleine groep een cl[ub] dat zich als toonaangever beschouwt, al wil [men het] niet erkennen, en daarin voelt de Belgische mini[ster] Vandervelde zich een persoon van beteekenis, na[ast] de groote heeren van de groote mogendheden.

Zoowel in klein als in groot comité blijven [de] oorlogstegenstellingen ook in den V. B. nog st[erk] nawerken, Locarno ten spijt. Treedt België uit [den] Raad, als een van de 3 in September openvallen[de] zetels (België, Salvador, Tsjecho-Slowakije), [dan] zijn de oud-geallieerden minder zeker over de ve[r]houdingen in de toekomst, daar Finland, Griekenland en Argentinië als de meest waarschijnlijke can[didaten] worden genoemd. Komt de candidatuur [van] België aan de orde, dan is de kans echter niet ge[ring] dat Tsjecho-Slowakije ook naar een verlengd ma[n]daat zal dingen. Nieuwe complicatie dus. In Bel[gië] is de animositeit tegen Duitschland verlevendigd door de scherpe nota-wisseling tusschen Brussel [en] Berlijn, die oude wonden openrijt, waardoor het ver[langen] om een zetel in den V. B. Raad te behouden ook versterkt is.

Zoo blijft 't gehaspel met de bezetting van de[n] Raad, en blijken alle hiervoor tot nu toe gevonden oplossingen steeds weer bron tot nieuwe conflicten te zijn. Zal de Assemblée, die met 2/3 van [het] stemmental over dergelijke kwesties te beslissen heeft, ditmaal een bevredigenden uitweg vinden?

Van anderen aard, al is er wel eenig verband, [is] de geschiedenis van het uittreden van den Fran[sch]schen senator de Jouvenel als vertegenwoordiger van zijn land bij den V. B., waarover in een volgend nummer.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

COMMISSARIAAT VOOR INDISCHE ZAKEN.

Uitzending voor 's Lands dienst in Ned.-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands di[enst] in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Ko[lo]niën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs [met] het bezit der hoofdakte;

b. onderwijzer en onderwijzeres bij het m.u.l.o. (ve[r]eischte bevoegdheden hoofdakte en akte wiskunde [of] hoofdakte en twee der bijakten Duitsch, Engelsch [en] Fransch of hoofdakte en middelbare akte A, Duitsch Engelsch of Fransch);

c. vakonderwijzeres voor de opleiding voor examens in de nuttige en fraaie handwerken en [akte] Ns of diploma m.u.l.o. en nuttige en fraaie handwer[ken] of diploma m.u.l.o. en fraaie handwerken en akte [N];

d. leeraar bij het openbaar middelbaar onderwijs [in] de Nederlandsche taal;

e. idem Duitsche taal (volledig bevoegd of in het bezit van de akte A en eene andere middelbare [akte] bevoegdheid, bij voorkeur Fransch);

f. idem ervaren physicus (doctor of doctorandus wis- en natuurkunde);

g. gouvernementsarts bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);

h. landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst;

i. 1 technoloog voor het museum, tevens informatiebureau voor ecnomische botanie;

j. predikant bij de Protestantsche Kerken;

k. politiecommissaris bij de algemeene politie (ver[]eischt o.a. minstens 3 jaar politiepraktijk);

l. adjunct-accauntant bij den belastingaccauntants[]dienst en accountant en adjunct-accountant bij den gouvernements-accountantsdienst;

m. petrograaf (mijningenieur), veldgeoloog, mijningenieur en geoloog bij den Dienst van den Mijnbouw;

n. hoofdopziener over de gieterij bij den Artillerie Construtie Winkel te Bandoeng;

o. gediplomeerd technisch-ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst;

p. militair-apotheker 2e klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

...die voor uitzending tot eene dezer betrekingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, afdeeling B, eerste bureau (voor de betrekkingen genoemd onder *a* t/m *o*), en tot afdeeling C (voor de betrekking onder *p*).

UITZENDING VOOR 's LANDS DIENST IN SURINAME EN CURACAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname: 2 hoofdonderwijzers.

Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:
a. 2 hoofdonderwijzers.
b. 2 loodsen.

...die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 7de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

...Th. van Teutem, Scheepsbouwk. ir. b/d Marine, ...enburgsingel 68, Rotterdam.
...G. J. van Steenis, Wetensch. assistent (botanicus) ... Museum, tevens informatie-kantoor voor economische botanie, Jansdam 12 bis, Utrecht.
... van Dam, Tijd. ir. 3e kl. b/d dienst v/d Mijnbouw, Parallelstraat 40, Terwinselen (L.).
...S. de Witte, Ambtenaar ter beschikking bij den ...stingdienst, Buijs Ballotstraat 59, 's-Gravenhage.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

...P. J. S. Cramer, Directeur v/h alg. proefstation ... Landbouw, tevens d.d. directeur v/h instituut voor plantenziekten van het Departement van Landbouw, N. en Handel, p/a Ned.- Ind. Handelsbank, Amsterdam.
... Metekohy, 1e commies m/d titel van hoofdcommies bij het Departement van Oorlog, Berg- en Dalscheweg 370, Nijmegen.
... Engels, Onderwijzer der 1e kl. b/h O.E.L.O., ...ijen (Z.-H.).
... Krijgsman van Spangenberg, commies b/d Weeskamer te Soerabaja, Obrechtstraat 503, 's-Gravenhage.
... E. de Bruijn, Leeraar a/d H.B.S. te Bandoeng, ...erstraat 7, Alphen a/d Rijn.
... C. E. van der Meulen, Adjunct-commies b/d S.S. en Tramwegen, Groot Hertoginnelaan 146, 's-Gravenhage.
...msigt, Leeraar b/d Koning Willem III school te Weltevreden, 1e van Swindestraat 9, Amsterdam.
... A. Maassen, Adm. ambtenaresse b/d Arbeidsinspectie voor de Buitengewesten, 1e Sweelinckstraat 68, 's-Gravenhage.
...an, Controleur b/h Binnl. Bestuur, tot 1 September 1927, Nachtegaalplein nr. 13, daarna Gr. Hertoginnelaan 164, 's-Gravenhage.
...iens, Inspecteur b/d S.S. en Tramwegen, Haagdijk ..., Breda.
... van Zuylen, Assistent-resident van Blora, Banstraat 24, 's-Gravenhage.
...urman, Controleur 1e categorie b/d P.T.T.-dienst, ... H. Trompstraat 3 (I), Amsterdam.
... J. Gramtinne, Ambtenaar 2e kl. b/d In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Kneveldgraafstr. 19, Roermond.
... van Zoelen, Onderwijzer der 1e kl. b/h O.E.L.O., Haarlemmerdijk 125, Amsterdam.
... van Leeuwen, Inspecteur van Financiën, Prins Hendrikstraat 20, 's-Gravenhage.
... van Rijn, Hoofd-analist b/h Geneesk. Laboratorium te Weltevreden, Stadhoudersplein 53, 's-Gravenhage.
... P. van der Laak, Onderwijzer der 1e kl. b/h O.E.L.O., ...dellaan 7a, Hilversum.

P. F. Tremio, Controleur 1e kl. b/d P.T.T.-dienst, Columbusstraat 208, 's-Gravenhage.
C. M. R. Landbouw, Tijd. wnd. adj.-inspecteur der controle b/d S.S. en Tramwegen, Elsstraat 17, 's-Gravenhage.
Mej. H. W. J. Jansz, Commies b/d S.S. en Tramwegen, Arnhemscheweg 11, Apeldoorn.
Mej. C. H. Teensma, Onderwijzeres der 2e kl. b. h. O.E.L.O., 2de Sweelinckstraat 157, 's-Gravenhage.
J. H. B. Kuneman, Secretaris v. h. gewest West-Java, p.a. hr. Lotsy, 3, rue des Trévires, Brussel.
K. G. Kuiper, Directeur der kweekschool voor Inlandsche onderwijzers te Amboina, Amalia van Solmsstraat 135, 's-Gravenhage.
Ir. P. Plantema, Ingenieur 1e kl. b. d. S.S. en Tramw., Koornmarkt 68a, Delft.
Prof. Dr. J. Clay, Hoogleeraar in natuurkunde aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng, Witte Singel 105, Leiden.
Mevr. J. G. V. A. B. van Bart, geb. Müller, Leerares aan de H.B.S. te Bandoeng, Ginnekenweg 136a, Breda.
J. F. A. M. Koning, Chef van exploitatie van den spoorweg ter Sumatra's Westkust, Huize Dorpzicht, Hengelo (Gld.).
N. W. Meyer, Onderwijzer der 2e kl. b. h. O.E.L.O., Taco Mesdagstraat 26a, Groningen.
K. Peetoom, Opzichter Weg en Werken b. d. S.S. en Tr., Vaartstraat 63, Amsterdam (Z.).
P. M. van Gent, Loods 1e kl. b. d. Loodsdienst Balikpapan, Londen, B. Palmer, Lambs Conduitstreet W.C. I.
D. Schwantje, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Huisduinen 65 (bij Helder).
P. Pina, idem als voren, Van Hoornekade 5bis, Utrecht.
J. A. Fr. Baars, idem als voren, Kalkoenstraat 28, 's-Gravenhage.
F. J. Molendijk, wnd. Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Utrechtsche Jaagpad 8, Leiden.
A. G. L. de Willigen, Hoofdopz. b. d. dienst v. d. Mijnbouw, werkzaam gesteld b. d. dienst v. h. Grondpeilwezen, Obrechtstraat 436, 's-Gravenhage.
M. J. J. Brantz, wnd. Controleur 1e cat. b. d. P.T.T.-dienst, Beeklaan 340, 's-Gravenhage.
E. J. H. M. Lammertzen, Hoofdopz. b. d. S.S. en Tramwegen, Parkweg 45, Voorburg.
P. H. Kunstt, Architect b. d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., De Lairessestr. 43, Amsterdam (Van Tekelenburg).
A. H. G. van Eijsden, Politieopz. 1e kl. i. h. gouv. Oostkust v. Sumatra, p.a. hr. Brandhof, Floralialaan 46, Bussum.
J. van Gelderen, Werkmeester b. d. S.S. en Tramwegen, Hugo de Grootstraat 28, Utrecht.
Mej. J. L. Walther, Onderwijzeres der 2e kl. b. h. O.E.L.O., Katwijk aan Zee.
G. J. Oxsener, Werkmeester b. d. S.S. en Tramwegen, Jan Steenstraat 43, Haarlem.
M. van Dalm, Gedipl. techn. ambtenaar 3e kl. b. d. P.T.T.-dienst, p.a. fam. Molenaar, Leuvenschestr. 71, Scheveningen.
A. P. van Kwawegen, Ambtenaar 3e kl. dienst In- en Uitvoerr. en Acc., p.a. G. A. Hubeler, villa „Klein Hongrien", Eefde.
H. P. Matthee, Adm. b. h. Dept. v. Onderwijs en Eeredienst, Moerdijk.
W. J. Cator, Controleur 1e kl. b. h. Binnenl. Bestuur, p.a. E. J. Cator, 's-Graveland.
H. J. Lenaers, Politieopz. 1e kl. i. d. res. Soerabaya, Meijel (L.) C. 153.
J. H. P. Th. Nuhoff, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Doelestraat 5, Leeuwarden.
Dr. G. F. M. Ave Lallement, Gouv. Arts b. d. dienst der Volksgezondheid, Pommeren, Gross Moellen bij Koeslin.
Dr. J. Zimmermann, Assistent b. d. afd. Nijverh. Depart. Landb., N. en H., p.a. Dr. Baschoug, Schaffhauserstr. 92, Zurich 6.
A. Bakker, Opz. werkplaats b. d. S.S. en Tramwegen, Ombilinstraat 14, Amsterdam (O.).

MET PENSIOEN:

K. Heyne, Hoofd v/h Museum voor econ. botanie b/h Depart. van Landbouw, N. en Handel, Bennekom.
Th. Sorgdrager, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Krocht 12, Haarlem.

Mutatiestaat van 17 tot 24 Augustus.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

...is Jr., „De Lathmer", Wilp bij Deventer. ƒ 5.— ...... den heer H. J. A. Raedt v. Oldenbarneveldt te Den Haag.

Adresveranderingen:

... Dr. J. Clay, van: Bandoeng naar: Leiden, Witte Singel 105. ƒ 5.—.
... Dee, Controleur 1ste kl. B.B., van Noordwijk a/zee, ...weg 31 naar: Leiden, Heerengracht 51. ƒ 5.—.
... Sorgdrager, Gep. O.-I. Onderwijzer, van: Weltevreden, Zuiderweg 18 naar: Haarlem, Verspronckweg 7. ƒ 5.—.
... Seijdlitz, van: Nijmegen, Van Schaek Mathonsingel ... naar: Ubbergen, Villa „de Marsch", Straatweg 7.
...rouw J. E. van Oeveren—van Schaik, van: Utrecht, ...bemastraat 7 naar: Den Haag, Weimarstraat ...1. ƒ 5.—.
... Doorn, Den Haag, Parkweg, van: 12 naar: 7.
H. Havinga, Kolenhandel, Den Haag, van: Jakob Mosselstraat 12 naar: Van Imhoffstraat 1.
P. E. Keuchenius, Den Haag, van: Regentesselaan 30 naar: ten Hovestraat 82.
Ir. C. J. M. Wertheim, Den Haag, van: Nieboerweg 272 naar: Van Imhoffstraat 11.
J. H. Nieuwenhuijs, Oud-Resident, van: Soerakarta naar: Den Haag, Hotel Duinoord, Sweelinckplein 13. ƒ 5.—.
G. L. van Zuylen, Ass.-Resident, van: Blora naar: Den Haag, Banstraat 24. ƒ 5.—.
Mr. H. J. Boswijk, Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Batavia, thans te Weltevreden, Soendaweg 13.

VEREENIGING „OOST EN WEST"

HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen, die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANCK-MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

* b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

* No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
* No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2e, verbeterde druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
* No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Opnieuw herzien.) .... Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
* No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
* No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën .... Prijs: **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).